

PRITARTA

Jurbarko rajono savivaldybės mero
2025 m. birželio d. potvarkiu Nr.

PRITARTA

Jurbarko „Ažuoliuko“ mokyklos
tarybos 2025 birželio 12d. posėdžio
nutarimu (protokolas Nr. B-4-(1.4))

PATVIRTINTA

Jurbarko „Ažuoliuko“ mokyklos
direktoriaus 2025 m. birželio....d.
įsakymu Nr.

JURBARKO „AŽUOLIUKO“ MOKYKLOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

TURINYS

I. SKYRIUS.....	2
BENDROSIOS NUOSTATOS	2
Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si).....	2
Ugdymą(si) grindžiančios vertybės	2
Tėvų(globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai.....	4
Regiono ypatumai ir mokyklos savitumas	5
II. SKYRIUS	6
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	6
III. SKYRIUS	7
TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI.....	7
IV. SKYRIUS.....	9
UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS.....	9
V. SKYRIUS	41
ŽENKLAI, ĮSPĖJANTYS APIE POREIKĮ PRITAIKYTI UGDYMO PROCESĄ.....	41
Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima	44
Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms	45
VI. SKYRIUS.....	45
VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĖSTINUMAS.....	45
LITERATŪRA	48
PRIEDAI	49
1 PRIEDAS. REKOMENDUOJAMOS TEMOS	49
2 PRIEDAS. FIZINIO AKTYVUMO ORGANIZAVIMAS	50

I. SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Švietimo tiekėjo pavadinimas: Jurbarko „Ažuoliuko“ mokykla (toliau tekste – Mokykla).

Teisinė forma: juridinis asmuo.

Švietimo tiekėjo grupė: neformaliojo švietimo mokykla.

Įstaigos tipas: pagrindinė mokykla.

Įstaigos adresas: S. Daukanto g. 9, LT-74168, Jurbarkas.

Telefonas: +370 447 72790

Elektroninis paštas: direktore@azuoliukas.com

Internetinė svetainė: www.azuoliukas.com

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

MOKYKLOS FILOSOFIJA: „Vaikas – ne indas, kurį reikia užpildyti, bet žibintas, kurį reikia uždegti“.

MOKYKLOS VIZIJA: atvira naujovėms, darni, atradimų siekianti, draugiška gamtai, nuolat tobulėjanti Mokykla

MOKYKLOS MISIJA: ugdyti harmoningą, motyvuotą, puoselėjančią nacionalinę kultūrą, savarankišką puoselėjančią tautinę kultūrą, gebančią integruotis visuomenėje, asmenybę.

Jurbarko „Ažuoliuko“ mokykla – moderni, atvira pokyčiams, visuomenei, Europos kultūrai. Tai inovatyvi, kurianti tvarią vyraujančių tradicijų ir įgyvendinamų ugdymo inovacijų aplinką, aukštos kompetencijos ir kultūros įstaiga, sudaranti sąlygas formuoti kūrybingai, atsakingai, atvirai, pasirengusiai ateičiai ir prasmingam gyvenimui asmenybei.

Mokykla išsiskiria pozityvia atmosfera, ugdymo naujovių taikymu, turtinga gamtine, edukacine ir inovatyvia aplinka, ugdomųjų priemonių gausiomis vaikų grupių patalpomis, darnia, bendraujančia ir bendradarbiaujančia bendruomene, motyvuota ir profesionalia komanda, kuri stengiasi, kad kiekvienas vaikas jaustųsi laukiamas, jam būtų suteikiamas individualus dėmesys, palaikymas ir pagalba, užtikrinant visapusišką ugdymąsi ir gerovę, taikant veiksmingus vaikų kompetencijų ir atskirų pasiekimų grupių ugdymo būdus, šiuolaikines ugdymo strategijas.

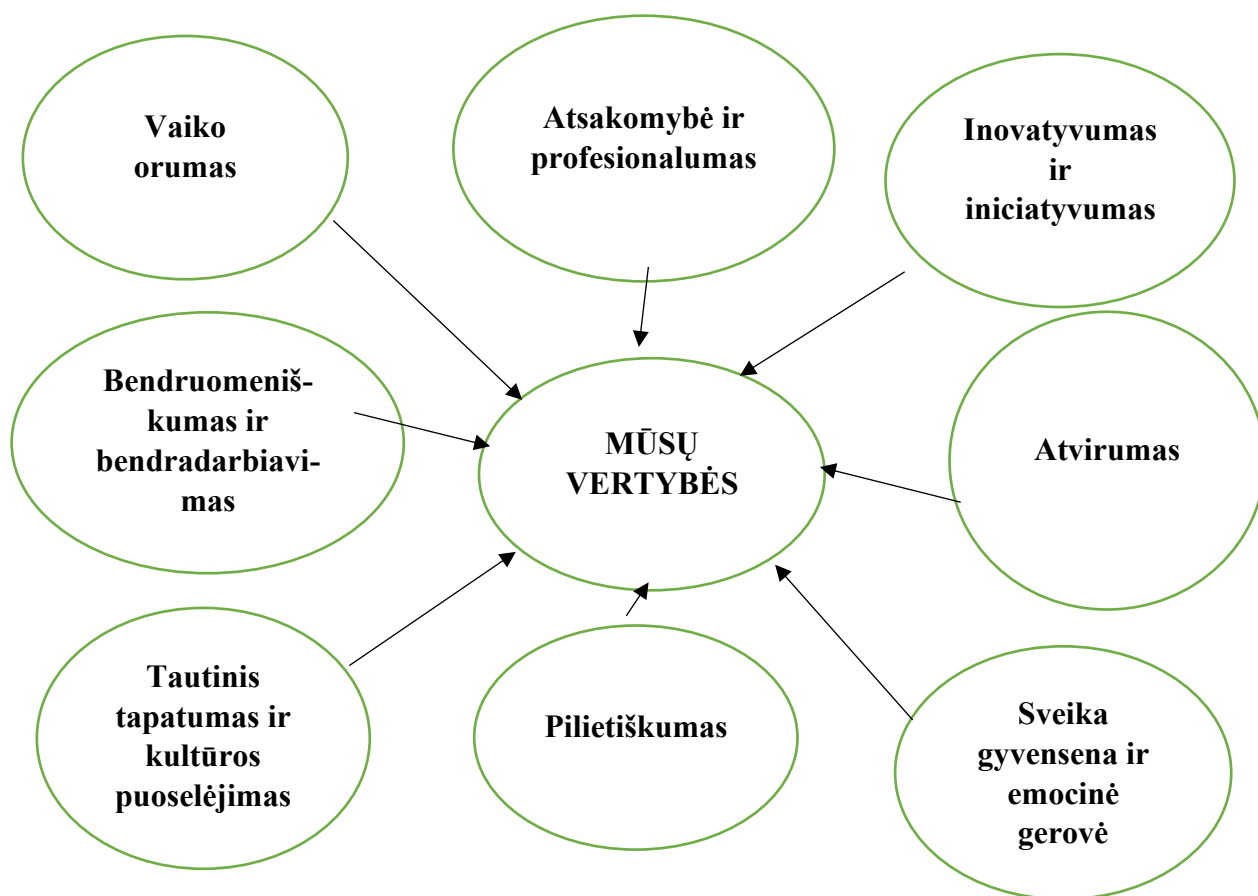
Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Jurbarko „Ažuoliuko“ mokykloje vaikų ugdymas ir ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir vaiko ugdymą(si) sąlygotomis **vertybėmis: vaiko orumas**, kuris reiškia pagarbą kiekvieno vaiko unikalumui, poreikiams ir teisei augti saugioje aplinkoje. **Bendruomeniškumas ir bendradarbiavimas**, kai tėvai, pedagogai, švietimo pagalbos specialistai, socialiniai partneriai ir patys vaikai aktyviai dalyvauja kuriant ugdymo(si) procesą. Mokyklos veikla remiasi **atsakomybe ir profesionalumu**, kuris pasireiškia sąmoningu ir kokybišku pareigų atlikimu bei nuolatiniu pedagogų tobulėjimu.

Įstaiga išsiskiria **inovatyvumu ir iniciatyvumu**, drąsiai taikydama naujas idėjas, kūrybiškus sprendimus, įgyvendindama įvairius projektus bei dalyvaudama tarptautinėse programose. Didelis dėmesys skiriamas **atvirumui**, kur skirtingos nuomonės yra gerbiamos, o visi bendruomenės nariai įtraukiami į sprendimų priėmimą. **Tautinis tapatumas ir kultūros puoselėjimas** yra neatsiejama ugdymo dalis – kasdienėse veiklose integruojamos lietuviškos tradicijos ir etnokultūra, taip stiprinant vaikų tautinę savimonę.

Mokykla ugdo **pilietiškumą**, skatindama vaikus būti atsakingais, sąmoningais ir aktyviais visuomenės nariais. Taip pat ypatingas dėmesys skiriamas **sveikai gyvensenai ir emociinei gerovei** – vaikų fizinė ir emocinė sveikata stiprinama pasitelkiant holistinius metodus, tokius kaip Sebastiano Kneipo filosofija, Reggio Emilia metodo elementus, taip pat taikant prevencines programas,

žaidybines priemones ir supažindinimą su krikščioniškomis vertybėmis skatinančias emocinio intelekto ugdymą (žr. 1 pav.).

1 pav. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Vaikai ir jų poreikiai

Įstaigoje ugdomi įvairios raidos, patirties, socialinės, kultūrinės bei religinės aplinkos vaikai – nuo ankstyvojo amžiaus iki priešmokyklinukų, taip pat mokiniai, lankantys specialiąją lavinamąją klasę. Kiekvienas vaikas – unikalus, turintis savitą pasaulio matymą, skirtingus gebėjimus bei poreikius. Todėl ugdymo procese ypatingas dėmesys skiriamas vaiko individualumui, augimui palankios aplinkos kūrimui ir visapusiškam poreikių tenkinimui, atsižvelgiant į galias ir galimybes.

Vaiko individuali raida natūraliai lemia jo poreikius, kurie keičiasi su amžiumi.

1,5–3 metų vaikų pagrindinis poreikis – saugumas: fizinis artumas, pastovumas, švelnus emocinis ryšys su suaugusiuoju. Šiame etape vaikas pradeda tyrinėti pasaulį, todėl būtina sudaryti sąlygas vaikams veikti saugioje, skatinančioje kurti ir tyrinėti aplinkoje.

3–6 metų vaikai tampa vis iniciatyvesni, atviri ir nebijantys klysti – jie nori kurti, eksperimentuoti, klausti ir išbandyti. Ugdymo aplinka turi būti turtinga įvairiomis inovatyviomis STEAM, vaikui artimomis gamtinėmis priemonėmis, leidžiančiomis vaikui veikti savarankiškai, daryti klaidas ir mokytis per patirimines veiklas ir patirtį.

Šiame amžiuje ypač svarbus pažinimo džiaugsmo poreikis, galėjimas išsakyti savo nuomonę – Žodį. Visais amžiaus tarpsniais svarbūs šie **pagrindiniai vaikų poreikiai**:

- **Žaidimo poreikis** – žaidimas yra natūrali vaiko veikla, per kurią jis mokosi, kuria, bendrauja ir pažįsta pasaulį. Jis pripažįstamas pagrindiniu ugdymo(si) metodu.
- **Saugumo poreikis** – vaikas turi jaustis matomas, suprastas ir priimtas. Pedagogai kuria emocinį ryšį, padedantį vaikui drąsiai tyrinėti.

- **Draugystės poreikis** – vaikui svarbu priklausyti grupei, kurti ryšius. Aplinka skatina bendrystę, empatiją ir pagarbą kitam.
- **Komunikavimo poreikis** – vaikui turi būti sudarytos sąlygos reikšti mintis, emocijas, idėjas žodžiu ir kitomis išraiškos formomis.
- **Pažinimo džiaugsmo poreikis** – smalsauti, tyrinėti, aiškintis, išbandyti, džiaugtis atradimais. Vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.
- **Kūrybinės saviraiškos poreikis** – laisvai kurti ir išreikšti save per meną, muziką, vaidybą, konstrukcijas.
- **Fizinio aktyvumo ir judėjimo poreikis** – judėjimas svarbus ne tik fizinei sveikatai, bet ir pažinimui bei savęs suvokimui.
- **Individualūs ir specialieji poreikiai** – kiekvienam vaikui užtikrinamos lygios galimybės augti, mokytis, kurti, taikomos individualizuotos ugdymo formos bei specialistų pagalba.

Vadovaujantis įtraukiojo ugdymo principais, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse ugdomi **ir specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) vaikai**. Jiems teikiama reikalinga papildoma pedagoginė, specialioji, socialinė, emocinė ar fizinė pagalba dėl kalbos, elgesio, emocijų, kompleksinių raidos sutrikimų, fizinės ar intelekto negalios. Šių vaikų ugdymas individualizuojamas, atsižvelgiant į jų gebėjimus, sunkumus, stiprybes ir pomėgius. Kuriamos individualios ugdymo programos bendradarbiaujant su Vaiko gerovės komisija ir specialistais – logopedu, specialiuoju pedagogu, socialiniu pedagogu, psichologu, socialiniu pedagogu. Aplinka pritaikoma bei diferencijuojama taip, kad kiekvienas vaikas galėtų jaustis saugus, aktyvus ir patirti sėkmę. Teikiama korekcinė priemonių bei specialistų pagalba, siekiant skatinti kalbos, pažinimo, socialinių ir motorinių gebėjimų raidą. Skatinamas teigiamas požiūris į įvairovę: visi vaikai mokosi priimti vieni kitus, padėti, veikti drauge. Pedagogai glaudžiai bendradarbiauja su šeima, stebi ir vertina vaiko raidą bei individualius poreikius. Ugdymo procesas orientuotas ne tik į žinių ar įgūdžių perteikimą, bet ir į gebėjimą atpažinti, įvardyti ir savarankiškai tenkinti savo poreikius. Tokiu būdu kuriamas visapusiškas ugdymas, kuriame svarbiausias prioritetas – vaiko gerovė, emocinė savijauta ir laiminga vaikystė.

Tėvų(globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Vienas svarbiausių ikimokyklinio ugdymo įstaigos siekių – užtikrinti glaudžią sąveiką tarp vaiko, šeimos ir pedagogo. Įstaiga aktyviai reaguoja į vietos bendruomenės poreikius, teikdama ankstyvąjį, ikimokyklinį, priešmokyklinį ir specialųjį ugdymą.

Mokykloje užtikrinamas savalaikis specialiųjų ugdymosi poreikių tenkinimas – pagalba teikiama tiek vaikams, tiek jų tėvams. Tėvai nuolat konsultuojami ugdymo klausimais, kartu aptariami vaikų pasiekimai ir pažanga, mokomi tęsti korekcinę veiklą namuose. Su tėvais tariamasi dėl jų vaikų ugdymo(si) tikslų, rezultatų, turinio ir ugdymo proceso organizavimo, atsižvelgiant į jų lūkesčius, vaikų individualias galias ir patirtį. Toks bendradarbiavimas kuria vaikui saugią, palaikančią ir ugdymuisi palankią aplinką, kurioje jis gali augti orus, smalsus, bendraujantis, sveikas, kuriantis ir sėkmingai besiuođantis.

Bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas abipusiu supratimu, pagarba, konfidencialumu, geranoriškumu ir atsakomybe. Tėvai yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo(si) procese – jie prisideda prie ugdomosios aplinkos kūrimo, sveikatos stiprinimo, tradicijų puoselėjimo, dalyvauja projektuose, renginiuose.

Tėvų lūkesčiai – tinkamas vaiko paruošimas mokyklai, kokybiškas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų bendradarbiavimas, kokybiškas ugdymas ir vaikų gebėjimų plėtojimas, emocinis saugumas, individuali pagalba socialinėms ar pažinimo problemoms spręsti. Apibendrinus, ugdymo procese svarbiausia – žaismingos, atradimų kupinos situacijos, kiekvieno vaiko asmeninė ūgtis,

teigiamas mikroklimatas, kompetentingi pedagogai, prasmingas bendradarbiavimas ir ugdymosi aplinkos plėtra KITAIP už įstaigos ribų.

Bendravimui su šeima naudojamos įvairios formos: elektroninis dienynas, elektroninis paštas, individualūs pokalbiai, susitikimai, atvirų durų dienos, šventės, diskusijos, susirinkimai, paskaitos ir kt. Tokiu būdu kuriamas glaudus ryšys tarp šeimos ir ugdymo įstaigos – svarbus pagrindas visapusiškai vaiko raidai ir sėkmingai socializacijai.

Regiono ypatumai ir mokyklos savitumas

Jurbarko rajonas išsidėstęs pietvakarinėje Lietuvos dalyje, kurios pakraščiu apie 70 kilometrų vingiuoja didžiausia Lietuvos upė Nemunas. Dažnai šis regionas vadinamas Nemuno kraštu. Rajonas užima 1509 kv. km plotą. Rytuose ribojasi su Kauno apskrities Kauno rajonu, šiaurės rytuose – su Kauno apskrities Raseinių rajonu, šiaurės vakaruose – su Tauragės rajonu, vakaruose – su Pagėgių savivaldybe, Nemuno upe turi bendrą sieną su Marijampolės apskrities Šakių rajonu ir pietvakarinėje dalyje – su Rusijos Federacijos Kaliningrado sritimi.

Etnografiniu požiūriu Jurbarko rajonas nėra vientisas, nes teritorija jungia trijų skirtingų etninių regionų žemes: nuo Šventosios upelio į vakarus (Smalininkų ir Viešvilės seniūnijos) – šiaurės Skalva, lietuvininkų, Mažosios Lietuvos kraštas, į šiaurės vakarus nuo Jurbarko – pietrytinės Karšuvos žemės, žemaitiškas regionas, dabar priklausantis Eržvilko seniūnijai, likusiai rajono savivaldybės daliai būdinga vakarų aukštaičių kultūra. Dar galima apčiuopti etnografinių žemių ribas, architektūros skirtumus, tarmes, tradicijas, papročius, gyvenimo būdo ypatumus, kulinarinio paveldo savitumus.

Įstaiga įsikūrusi Naujamiestyje – Jurbarko miesto šiaurinėje dalyje. Netoli Mokyklos yra Vytauto Didžiojo paminklas, Vytauto parkas, Jurbarko miesto stadionas, Bišpilio piliakalnis, Jurbarko jaunimo parkas, Jurbarko Naujamiesčio progimnazija, Jurbarko Vytauto Didžiojo pagrindinė mokykla, Jurbarko Antano Sodeikos meno mokykla, Jurbarko rajono savivaldybės viešoji biblioteka, Jurbarko sporto centru.

Įstaiga yra atvira kaitai, bendradarbiavimui ir plėtoja partnerystės ryšius su Jurbarko švietimo centru dalyvaudama bendrose veiklose, projektų iniciatyvose ir kvalifikacijos kėlimo renginiuose; bendradarbiauja su šeimomis, kolegomis iš kitų „Ažuoliuko“ darželių, regioninėmis ir nacionalinėmis švietimo institucijomis, socialiniais partneriais (bibliotekomis, švietimo pagalbos tarnybomis), Erasmus+ projektais, aukštosiomis mokyklomis studentų praktikai bei IKT paslaugų tiekėjais – taip siekdama inovatyvumo, ugdymo kokybės ir bendruomenės stiprinimo.

Mokykloje vaikams sudarytos palankios sąlygos realizuoti save dalyvaujant įvairiuose popamokinės veiklos renginiuose. Vaikams (mokiniam) teikiama pagalbos mokiniui specialistų – logopedo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo ir psichologo pagalba, judesio korekcijos specialisto pagalba.

Pagal sudarytą veiklos programą vaikai dalyvauja įvairiuose įstaigoje organizuojamuose tradiciniuose ir inovatyviuose renginiuose. Dauguma renginių (pagal esamą situaciją) persikelia į virtualią aplinką, Mokyklos ir grupių sukurtas „Facebook“ grupės.

Mokykla bendradarbiauja su kitomis rajono, respublikos, užsienio šalių mokyklomis. Rajoninių, respublikinių, tarptautinių seminarų organizavimas padeda gerinti pedagogų bendrąsias ir dalykines kompetencijas, pasidalinti darbo patirtimi „kolega kolegai“. Mokykla puoselėja ir tautosakos plėtrą, organizuoja ir aktyviai dalyvauja etnokultūriniuose, pilietiškumo renginiuose.

Jurbarko „Ažuoliuko“ mokyklai yra suteiktas gamtosauginio tinklo mokyklos bei eTwinning mokyklos statusas. Vaikų sveikatinimas vyksta integruojant Sebastiano Kneipo filosofijos 5-ių sveikatinimo elementų metodiką. Mokykla yra patvirtinta JRD prie SADM savanorius priimančia organizacija.

Pedagogai, organizuodami ugdymą renkasi ne tik veiklų temas, bet dažnai ir projekto metodą. Inicijuojami projektai, atitinkantys vaikų poreikius, tėvų lūkesčius, mokyklos veiklos kokybės

įsivertinimo išvadas ir rekomendacijas. Įgyvendinant projektus, bendradarbiauja specialistų ir pedagogų komanda, įtraukiami tėvai, socialiniai partneriai. Pasitelkiant Europos mokyklų partnerystės eTwinning, „Erasmus+“, „Nordplus Junior“ programas, vaikams suteikiamos galimybės pažinti Europos šalių kultūros, kalbos ypatumus, tradicijas, įgyti pirminius ankstyvojo kompiuterinio raštingumo, kritinio mąstymo įgūdžius bei įsitvirtinti STEAM patyriminėse veiklose.

Didelis dėmesys skiriamas emocinio intelekto ugdymui. Įgyvendinamos prevencinės programos „Zipio draugai“, „Kimochi“, „Antras žingsnis“, „Siautukai“. Rengiamos savitumą atspindinčios grupių (klasės) prevencinės programos. Ugdymo procese naudojami interaktyvūs emocinį intelektą lavinantys žaidimai ir priemonės. Integruojama Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa.

Įstaigoje sudarytos geros sąlygos naudotis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis. Įrengtas metodinis kabinetas, kuriame įstaigos bendruomenės nariai gali laisvai naudotis kompiuteriais, planšetėmis, internetu, interaktyvia lenta, spausdintuvais ir kopijavimo įrenginiais. Specialistų kabinetuose ir grupėse yra kompiuteriai, interaktyvios lentos, kuriais naudojama individualiam ir grupiniam darbui su vaikais. Salė aprūpinta nauja multimedijos įranga, inovatyviomis priemonėmis – interaktyviomis grindimis, interaktyvia lenta, padedančiomis gerinti vaikų pasiekimus ir pažangą, stimuliuojančiomis regos ir klausos pojūčius, lavinančiomis vaikų judesių koordinaciją bei loginį mąstymą. Koridorius papildytas įvairiais lavinamaisiais žaislais. Vykstant į grupes, kiekvienoje laiptinėje, galima žaismingai mokytis skaičių, raidžių, geometrinių figūrų.

II. SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo programa parengta vadovaujantis svarbiausiais **ikimokyklinio ugdymo principais**, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

1. **Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas.** Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį;
2. **Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas.** Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;
3. **Žaismės principas.** Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;
4. **Sociokultūrinio kryptingumo principas.** Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;
5. **Integralumo principas.** Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekviename ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;
6. **Įtraukties principas.** Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;
7. **Kontekstualumo principas.** Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

8. **Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.** Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;
9. **Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas.** Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;
10. **Reflektyvaus ugdymo(si) principas.** Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);
11. **Šeimos ir mokyklos partnerystės principas.** Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytiis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Vaikams sukurti psichologiškai ir fiziškai saugią aplinką, tenkinančią jo poreikius, padedančią adaptuotis kolektyve ir įgyti pirminius bendravimo, savarankiškumo, higienos įgūdžius.
2. Plėtoti individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, ekologines vertybines nuostatas, kurios leistų vaikui pažinti ir išreikšti save.
3. Stiprinti vaiko psichinę, fizinę ir dvasinę sveikatą siekiant jų darnos, sudaryti sąlygas patenkinti natūralius fizinio aktyvumo ir judėjimo poreikius, ugdyti sveikos ir saugios gyvensenos įgūdžius.
4. Mokyti pažinti ir veikti: žaisti, kelti klausimus, tyrinėti, rinktis veiklos būdus ir priemones, samprotauti apie tai, ko išmoko, numatyti tolimesnės veiklos žingsnius aktyviai bendradarbiaujant su šalies bei užsienio socialiniais partneriais.
5. Sudaryti sąlygas vaiko komunikaciniam, socialiniam, pažintiniam vystymuisi, praturtinat vaikų tarpusavio santykių, ryšių, bendravimo su aplinkiniais, rūpinimosi savimi patirtį ir įgūdžius, suformuojant būtinus įgūdžius tolimesniam ugdymui(si) priešmokyklinio ugdymo grupėje.
6. Teikti kvalifikuotą korekcinę pagalbą specialiųjų poreikių vaikams, turintiems kalbos ir komunikacijos bei kitų raidos sutrikimų, padėti atsiskleisti individualiems poreikiams ir gebėjimams, sudaryti sąlygas jiems integruotis bendrojo ugdymo grupėse.
7. Sudaryti sąlygas vaikams patirti mokymosi sėkmę, suteikiant galimybes skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus bei daromą pažangą, juos sistemingai fiksuojant, dokumentuojant, analizuojant, vertinant ir aptariant su tėvais (globėjais) ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis.

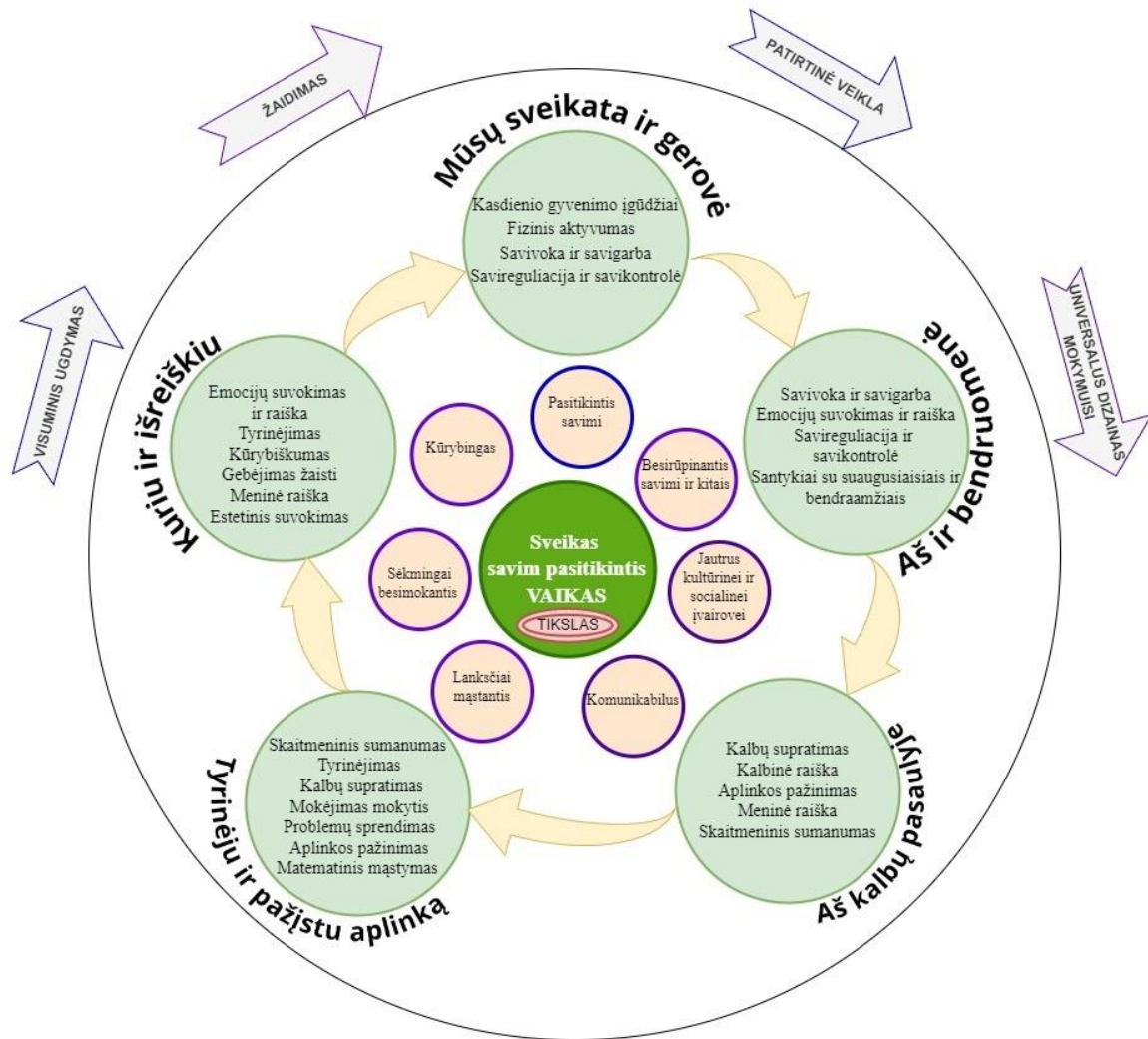
Vaikų pasiekimų plėtotė, vaikų ugdymo(si) turinys ir veiklos įgyvendinamos pasitelkiant penkias **ikimokyklinio ugdymo(si) sritis**:

- Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Fizinis aktyvumas“, „Sveika mityba“, „Mano dienos ritmas“, „Kūno švara ir aplinkos tvarka“, „Saugus elgesys“.

- Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Kas aš?“, „Savo emocijų ir elgesio valdymas“, „Aš tarp kitų“, „Žmonės ir bendruomenės“, „Mūsų praeitis, dabartis, ateitis“.
- Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas“, „Kalbinė raiška, bendravimo ir komunikacijos gebėjimai“, „Kalbų įvairovės suvokimas ir kalbinės tapatybės formavimas“.
- Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Mane supantys daiktai“, „Gyvybė“, „Skaičiavimas ir modeliavimas“, „Matematiniai erdvės tyrinėjimai“, „Skaitmeninių technologijų pasaulis“.
- Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Žaidimo raiška“, „Muzikos raiška“, „Šokio raiška“, „Dailės raiška“, „Teatro raiška“.

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į **18 pasiekimų sričių**, kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį: kasdienio gyvenimo įgūdžiai; fizinis aktyvumas; emocijų suvokimas ir raiška; savireguliacija ir savikontrolė; savivoka ir savigarba; santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais; aplinkos pažinimas; matematinis mąstymas; skaitmeninis sumanumas; kalbų supratimas; kalbinė raiška; estetinis suvokimas; meninė raiška; kūrybiškumas; tyrinėjimas; problemų sprendimas; gebėjimas žaisti; mokėjimas mokytis.

Konceptualus ugdymo modelis sukuria lanksčią, visapusišką ugdymo aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali augti ir tobulėti pagal savo individualius poreikius, galias ir gebėjimus. Ugdymo(si) centre yra vaikas ir **7 jo plėtojamos galios**. Kiekviena vaiko raidą skatinanti visuminio ugdymo(si) sritis yra pritaikyta stiprinti ir ugdyti tam tikras vaiko galias, kurios būtinos siekiant visapusiško asmenybės vystymosi, per konkrečius vaiko pasiekimus. Mokytojas siekdamas plėtoti vaiko galias kuria kontekstus, tiek grupėje, tiek lauke, tiek netradicinėje aplinkoje. Šis modelis skatina holistinį vaikų ugdymą, kuris apima ne tik akademinis gebėjimus, bet ir socialinius, emocinius, fizinius bei kūrybinius aspektus. Tai padeda kurti harmoningai besivystančią asmenybę (žr.2 pav.).

2 pav. Jurbarko „Ažuoliuko“ mokyklos konceptualus ikimokyklinio ugdymo programos modelis

IV. SKYRIUS

UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra grindžiamas visuminiu ugdymu – ugdymo(si) procesas siekia užtikrinti subalansuotą visų 18 pasiekimų sričių pasiekimų plėtotę, atskirų ugdymosi sričių dermę, ugdymo ir ugdymosi procesų balansą; universaliu dizainu mokymuisi – siekiama užtikrinti vaikų skirtybių pripažinimą ir priėmimą, sukuriant sąlygas kiekvienam visavertiškai įsitraukti į bendrą ugdymo(si) procesą; pagrindine vaikų veikla žaidimu ir kita patirtine veikla (pajausti, tyrinėti, kurti, dalintis). Šie elementai sudaro tvirtą pagrindą vaikų visapusiškam ugdymui(si), siekiant harmoningo emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos ir kūrybos galių vystymosi.

Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) turinys sudarytas vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis (2023), atskleidžiant plėtojamas vaiko galias per svarbiausias ugdymo(si) sritis ir jas apimančias pasiekimų sritis.

Atsižvelgiant į vaiko amžių, kiekvienoje ugdymo(si) srityje numatytos pasiekimų sritys, esminiai gebėjimai, vertybinės nuostatos ir pateiktos ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos). Ikimokyklinio ugdymo turinį dëliojame pagal tai, ko norime pasiekti per tam tikrą amžiaus laikotarpį. Lentelėje fiksuojame galutinį siekiamą rezultatą 3 metų ugdytiniams ir 5 / 6 metų ugdytiniams. Vaikų

pasiekimai į grupes jungiami pagal tikslė numatytas vaiko galias, kurios plėtojamos per vaiko raidą skatinančias visuminio ugdymo(si) 5 sritis.

Didelis dėmesys skiriamas patirtiniam, ugdymui, kuris apima vaiko protą, racionalias žinias, jo pojūčius bei jausmus, grįstas tyrinėjimais, eksperimentavimu, atradimais, kūryba ir bendradarbiavimu. Vaikas, kaip jaunas tyrėjas, atradėjas auginamas grupėje ir už jos ribų, skatinant intelektualią, kritinio mąstymo reikalaujančią veiklą ir kiekvieno vaiko asmeninę pažangą.

Ugdymo procese naudojamos informacinės technologijos žadina vaiko motyvaciją mokytis, patirti, atrasti, plečia mąstymo galimybes. Vaikai tyrinėja ir atranda įvairias technologijų panaudojimo galimybes, įgytą patirtį panaudoja kituose žaidimuose.

Ekskursijos ir išvykos praturtina vaikų patirtį, jie susipažįsta su artimiausia gamtine, socialine ir kultūrine aplinka, mokosi ne tik orientuotis naujoje aplinkoje, bet ir tiesiogiai konstruoja savo žinias, veikdami natūralioje aplinkoje. Ugdymo turinio įgyvendinimas organizuojamas taip, kad atitiktų pagrindinius ir prigimtinius vaiko poreikius, sudarytų galimybę atsiskleisti vaiko individualumui ir savitumui visose ugdymo(si) pasiekimų srityse kurių visuma užtikrintų ugdytinių mokyklinę brandą.

Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

	<p>Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“</p> <p>Ugdymo turinys 1,5–3 metų vaikams</p>	
<p>Pasiekimų sritis</p>	<p>Pirmi–treči vaikų gyvenimo metai:</p>	<p>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</p>
<p>Kasdienio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminis gebėjimas</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.</p>	<p>Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Susipažįsta su sveikatai palankiu maistu. ▶ Skanauja maistą patiektą estetiškai. ▶ Girdint vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, kaupia žodyną. ▶ Grupės įrengtoje “virtuvėje” žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus. ▶ Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdomi kūno priežiūros įgūdžius. ▶ Mokosi laikytis tvarkos, rūšiuoti, tvarkyti žaislus.
<p>.Fizinis aktyvumas <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminis gebėjimas</i> Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą</p>	<p>Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą einant sumažinto ploto paviršiumi, įveikiant kliūtis, lipant į kalniuką. ▶ Geba pereiti nuo greito ėjimo prie bėgimo.

<p>judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.</p>	<p>Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.</p>	<p>► Pradeda lankstyti ranką per riešą, vis tiksliau atliekant judesius. ► Dėlioja daiktus vieną ant kito, užsuka, atsuka, darinėja, naudojasi stalo įrankiais.</p>
<p>Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei.</p>	<p>Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis. Pasako kiek jam metų, savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su vaikais ir pažįstamais suaugusiais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.</p>	<p>► Ugdosi dienos ritmo pajautą, kai kasdienių veiklų metu yra mokytojo skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą, energingumą, dėmesingumą arba nuovargį, mieguistumą, irzlumą, negalėjimą susikaupti. ► Mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę, stebėti ir pasitikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar vyks. ► Tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą, pažymi, ar tai buvo aktyvi, ar rami veikla.</p>
<p>Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiau drinęs geba nusiraminti.</p>	<p>Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.</p>	<p>► Kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai. ► Naudojasi stalo įrankiais, pasirenka stalo įrankį skirtingam maistui valgyti.</p>
<p>Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams</p>		
<p>Pasiekimų sritis</p>	<p>Ketvirtį–šešti vaikų gyvenimo metai</p>	<p>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</p>

<p>Kasdienio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminis gebėjimas</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.</p>	<p>Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų ir sveiką maistą, iš kur jis atsiranda, ir ką reikia valgyti, kad augtų sveikas. Stengiasi rinktis sveikus maisto produktus. Savarankiškai serviuoja stalą, valgo tvarkingai ir susitvarko pavalgęs. Taisyklingai plauna rankas, apsirengia ir nusirengia pagal oro sąlygas, rūpinasi savo daiktais. Laikosi saugaus elgesio taisyklių gatvėje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. Atpažįsta tinkamus ir netinkamus prisilietimus. Žino, kur kreiptis pagalbos, ir mokosi saugoti save bei kitus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Klauso, aiškinasi, randa atsakymus apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai. ▶ Diskutuoja su draugu kas yra sveika, o kas ne, savo nuomonę argumentuoja. ▶ Žaidžia vaidmeninius, režisūrinius žaidimus. ▶ Tyrinėja vaisius ir daržoves, sveria, uosto, pjausto, pavadina, gėrisi estetinius įspūdžiu. ▶ Tyrinėja, matuoja, žymisi išgeriamo vandens kiekį. ▶ Motyvuojamas suaugusiojo pavyzdžio laikosi asmens higienos. ▶ Supranta, kodėl svarbu laikytis asmens higienos. ▶ Įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieško sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogia, saugia, maloniai akiai. ▶ Imasi iniciatyvos pastebint ne vietoje padėtus daiktus, numestą šiukšlę, mokosi šiukšles rūšiuoti. ▶ Mokosi suprasti saugaus bendravimo taisykles, kreipiasi pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus į bėdą, ▶ Aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami ir kokie netinkami, mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę, ▶ Mokosi saugaus elgesio grupėje, gatvėje, miške, prie vandens telkinių įgūdžių, sužino apie daiktus, kurie pavojingi jų sveikatai ir saugumui, laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių.
<p>Fizinis aktyvumas <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminis gebėjimas</i> Tiksliai ir koordinuotai eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir</p>	<p>Eina, bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu, ištvėringas, šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Juda spontaniškai su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis. ▶ Išbando mokytojo demonstruojamus, pačių atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus. ▶ Tobulina koordinaciją, orientaciją erdvėje, vikrumą, greitumą, jėgą žaidžiant su

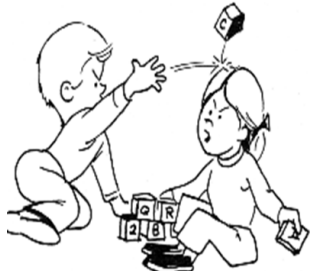
<p>tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.</p>	<p>rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuriam įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius išlaikant pusiausvyrą.</p>	<p>įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais. ▶ Inicijuoja ir ištraukia į inicijuojamus užsiėmimus, fantazuoja, ieško neįprastų pozų, judesiais perteikia pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes. ▶ Nevaržomai judant, eksperimentuojant išbando savo kūno judėjimo galimybes. ▶ Saugiai keičia savo kūno pradines padėtis, veikiant ribotame plote pratinasi judėti saugant save ir kitą. ▶ Žaidžiant komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti, pralaimėti. ▶ Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją dėliojant, konstruojant, veriant, piešiant ir kt.</p>
<p>Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.</p>	<p>Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.</p>	<p>▶ Suaugusiojo skatinami vaikai atsižvelgia į visos dienos režimą, dėlioja dienos ritmo paveikslėlius, skirtingų dienų įvykius, keičiančius įprastą dienos eigą, dienos ritmą. ▶ Vakare reflektuoja ar pavyko įgyvendinti susiplanuotą dienos ritmą, aptaria kaitos priežastis. ▶ Suaugusiojo padedami susikuria įvairius ritualus. ▶ Mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio, kada jų nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo. ▶ Atlieka atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip nuramina kūną, emocijas, mintis. ▶ Išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus.</p>
<p>Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas</p>	<p>Žino ir geba taikyti įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvėrę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekiant</p>	<p>▶ Mokosi elgesio taisyklių prie stalo. ▶ Siekia estetinio išpūdzio, geba padengti kasdienį ir šventinį stalą.</p>

<p>veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.</p>	<p>tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.</p>	<p>► Kuria įvairius siužetus režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu. ► Geba išklaudyti skaitomų tekstų ir pasakojimų, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti. ► Tyrinėja kiek reikia įdėti darbo, kad maisto produktai atsirastų ant mūsų stalo.</p>
---	---	--

Plėtojant ugdymo sritį „Mūsų sveikata ir gerovė“ pedagogo vaidmuo yra ypač svarbus, siekiant skatinti vaikų sveikatą ir gerovę. Pedagogas veikia kaip įkvepiantis pavyzdys, pats tyrinėdamas judesius, valgydamas sveiką maistą ir rūpindamasis aplinka, taip motyvuodamas vaikus sekti jo pavyzdžiu. Jis sukuria lanksčią ir visiems prieinamą ugdymo(si) aplinką, kurioje vaikai, nepriklausomai nuo jų amžiaus, socialinių, kultūrinių ar sveikatos skirtumų, gali žaisti, patirti ir ugdytis.

Pedagogas skatina individualizaciją ir diferencijavimą, pritaikydamas veiklas prie vaikų poreikių ir gebėjimų, leidžiant jiems veikti savo tempu ir mokytis vieniems iš kitų. Patirtinis mokymasis yra esminė strategija, kurioje vaikai įsitraukia į praktines užduotis, eksperimentus ir žaidimus, skatinančius jų smalsumą ir kūrybiškumą. Žaidybiniai metodai, praktinės užduotys, tyrinėjimas ir interaktyvios veiklos padeda vaikams įtvirtinti sveikos mitybos, asmens higienos ir saugaus elgesio įgūdžius.

Ugdymosi procesas apima įvairius kontekstus, tokius kaip universalus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų bei kūrybinių dialogų kontekstus, kurie visi kartu kuria prasmingą ir įtraukiantį ugdymosi procesą, skatinantį vaikų fizinį aktyvumą, sveikatą, kūrybiškumą ir socialinį – emocinį vystymąsi.

	<p>Ugdymo (si) sritis „Aš ir bendruomenė“</p> <p>Ugdymo turinys 1,5–3 metų vaikams</p>	
<p>Pasiekimų sritis</p>	<p>Pirmi–treči vaikų gyvenimo metai</p>	<p>Ugdymo (si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</p>
<p>Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato</p>	<p>Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“.</p>	<p>► Savo kūno ribas jaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, rengiami, kalbinami. ► Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro. ► Stebi save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens</p>

<p>kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei.</p>	<p>Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiaisiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.</p>	<p>paviršiuje, žaisdami šešėlių žaidimus.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Supranta save kaip unikalų asmenį žaidžiant, pasakojant, piešiant save, savo stiprybes. ▶ Pajaučia savo augimą per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuoklius, žiūrinėdami anksčiau darytas savo nuotraukas. ▶ Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. ▶ Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.
<p>Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</p>	<p>Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Savo poreikius mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, pirmaisiais žodžiais, galvos linktelėjimu (sutikimas) ar papurtant galvą į šonus (nesutikimas). ▶ Kilusias emocijas išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. ▶ Jautriai reaguoja, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis. ▶ Mokosi emocijas atpažinti, jas įvardyti. ▶ Savo nuotaiką pažymi naudojant emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrą“. ▶ Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso.
<p>Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinė nuostata</i></p>	<p>Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodo, atskleidžia, išreiškia emocijas, kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžiasi apkabinamam,

<p>Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsivardinęs geba nusiraminti.</p>	<p>Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.</p>	<p>nuraminamam, nukreipia dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukia iš įtampą keliančios situacijos. ► Bendraudami su kitais mokosi tinkamai elgtis, pritaiko išmokus būdus, kuriuos patyrė, suprato, perėmė iš suaugusiojo, atsižvelgia į kito prašymus. ► Jaučia laiko tėkmę sąsajoje su savo veikla ir gyvenimo ritmu. Eksperimentuoja su skirtingos trukmės muzikinėmis atkarpomis, 1, 5, 10 minučių smėlio laikrodžiais. ► Paros trukmę ir laiko tėkmę per parą nuoseklumą patiria dėliodami savo veiklos per dieną paveikslėlius.</p>
<p>Santykiai su suaugusiais ir vaikais <i>Vertybė nuostata</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<p>Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai.</p>	<p>► Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. ► Stengiasi suprasti, ką jaučia kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. ► Tyrinėja aš – ne aš ribas; kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirenka savo drabužėlius ar žaislus, aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu).</p>
<p>Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams</p>		
<p>Pasiekimų sritis</p>	<p>Ketvirtį–šešti vaikų gyvenimo metai</p>	<p>Ugdymo (si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</p>
<p>Savivoka ir savigarba <i>Vertybė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.</p>	<p>Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais.</p>	<p>► Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas</p>

<p>Esminis gebėjimas: pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.</p>	<p>Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.</p>	<p>eksperimentuodami, kurdami modelius.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą, reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. ▶ Aiškina ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. ▶ Ižvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. ▶ Plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius darydami klaidas ir jas taisydami. ▶ Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, samprotauja, kaip atrodyt užaugę, ko norėtų išmokti, kuo norėtų tapti ateityje. ▶ Atranda ir išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu. ▶ Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę vaikai pažįsta per įvairias medijas. ▶ Aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos ir pan., tyrinėja ir atranda, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius. ▶ Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūrinuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. ▶ Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapi, konstruoja mėgstamų
--	---	---

		<p>vietų modelius, iš pasakojimų pažįsta iškilias asmenybes.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Pilietinį tapatumą vaikai ugdomi šeimoje, grupėje, kieme laikydamiesi vertybių, pareigų ir teisių, kurias turi konkrečios valstybės pilietis. ▶ Dalyvauja prasmingose veiklose, kurios siejamos su aplinkos saugojimu, tvarkymu. ▶ Aiškinasi ir išreiškia supratimą, kad kai kurie žmonės patiria skurdą, jiems reikalinga pagalba, todėl įsitraukia į organizuojamas labdaros akcijas, prisideda prie kitų labdaros iniciatyvų.
<p>Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinių nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramios situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</p>	<p>Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradeda kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu. ▶ Žaidžia žaidimus, kurie skatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti. ▶ Skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešinius, žodžiais ir kt.) parodo savo poreikius, pomėgius, interesus. ▶ Veikdami įvairiose veiklose, žaidimuose patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja, vis geriau atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.
<p>Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinių nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.</p>	<p>Žino ir geba taikyti įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, išstvermę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekiant tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbado skirtingus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkia pastangas tinkamam poelgiui. ▶ Mokytojo padedamas mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi išvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti). ▶ Stebi, tiksliai tyrinėja, išbado įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. ▶ Ugdomi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę žaidžiant

		<p>savireguliaciją plėtojančius žaidimus, savarankiškai išbandant naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukiant į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikosi su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės (savęs motyvavimas atlikti tai, ko daryti nesinori) būdus, ugdo veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus. ▶ Kelia sau paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia. Susidūrus su kliūtimi keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. ▶ Mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus. ▶ Klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai. ▶ Kalbėdamiesi, ką veikė per dieną, savaitę, dėliodami paveikslėlius, pradeda pavadinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj.
<p>Santykiaisu suaugusiais ir vaikais <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais</p>	<p>Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei kitų nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. ▶ Išbando pačių bendraujant atrastus, ar iš kitur sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas. ▶ Piešiant, matuojantis, lyginant panašumus ir skirtumus, kalbant, žaidžiant,

<p>suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<p>tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.</p>	<p>kartu veikiant tyrinėja, kuo panašus / si į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų, suaugusiųjų.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Komunikuoja su mokytoju, seka jo elgesio modelį, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. ▶ Žaisdamas, atlikdamas grupines veiklas mokosi išklaudyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. ▶ Mokytojo padedamas mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. ▶ Kartu su visais priima bendrus sprendimus, diskutuoja, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviais grupės dalyviais. ▶ Kartu su kitais veikiant ir siekiant bendro tikslo, lyderiauja paeiliui, apsvarsto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų. ▶ Tyrinėjant, aiškinantis, patiriant gyvenimą čia ir 18 akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei. dabar plėtoja supratimą apie laiko tėkmės pokyčius per tam tikrą laiką. ▶ Atpažįsta tautosakos paveldą žmonių sukurtą praeityje, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. ▶ Aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja, kas mums gali papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį. ▶ Atranda ir tyrinėja dominančias istorines vietas esančias aplinkui.
--	---	---

Pedagogas ugdymo (si) srityje „Aš ir bendruomenė“ siekiant skatinti vaikų savivoką, savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją, socialinę ir kultūrinę supratimą, turėtų palaikyti jautrius ir pastovius emocinius ryšius su vaiku, veikti kaip elgesio modelis vaikui ir teikiantis vaikams aktualų turinį bei veiklas, padedančias pažinti ir suprasti save bei savo vietą tarp kitų.

Strategijos, kurias pedagogas gali taikyti, apima individualizuotą požiūrį, leidžiantį vaikams rinktis įvairius veiklos būdus ir priemones pagal jų poreikius bei gebėjimus. Patirtinis mokymasis per žaidimus, eksperimentus ir praktines užduotis padeda vaikams išmokti valdyti savo elgesį, užmegzti draugystes ir geriau suprasti bendruomenę. Pedagogas turi skatinti dialogą, bendradarbiavimą ir dalinimąsi patirtimi, kurti emocinį saugumą ir jautriai reaguoti į vaikų poreikius. Be to, pedagogo vaidmuo apima kūrybinių dialogų ir žaismės palaikymą, skatinant kasdienį veiklų žaismingumą, džiaugsmą bei nuostabą, tyrinėjant, eksperimentuojant ir dalinantis potyriais.

Judrus patirtinis ugdymasis, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės kontekstai ir virtualių bei realių aplinkų sąveikos yra būtini kuriant dinamišką, įtraukiantį ir kūrybišką ugdymo (si) procesą. Pedagogas turėtų sudaryti sąlygas vaikams savarankiškai įgyvendinti savo sumanymus, inicijuoti bendrus žaidimus ir veiklas, empatiškai reaguoti į kitų poreikius ir kurti prasmingas sąveikas, leidžiančias vaikams mokytis vieniems iš kitų ir atrasti savo vietą bendruomenėje.

	<p>Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“</p> <p>Ugdymo turinys 1,5–3 metų vaikams</p>	
<p>Pasiekimų sritis</p>	<p>Pirmi–treči vaikų gyvenimo metai</p>	<p>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</p>
<p>Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmes, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.</p>	<p>Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolių, paveikslėlių, ženklų prasmę. Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą. ▶ Vaikai ugdomi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus. ▶ Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienos tvarka susijusius paaiškinimus. ▶ Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, simbolių forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose.

	vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.	
<p>Kalbinė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.</p>	<p>2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.</p>	<p>► Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose.</p> <p>► Jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklauskymas, lėtas kalbėjimo tempas, reagavimas į vaikų intencijas, reiškiamas žodine ir nežodine išraiška.</p> <p>► Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles.</p> <p>► Poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas.</p> <p>► Domisi skirtinga kalbine raiška.</p>
<p>Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.</p> <p><i>Esminiai gebėjimai</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį,</p>	<p>Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., Bee bot robotukais, „Bitutės“ ir kt.), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais</p>	<p>► Mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis.</p> <p>► Domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos</p>

<p>sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.</p>	<p>parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.</p>	<p>pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, ekrane, kitose priemonėse, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. Vaizdinės informacijos suvokimą papildo kiti jutiminiai pojūčiai, ypač – lytėjimas.</p>
<p>Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.</p> <p><i>Esminis gebėjima</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.</p>	<p>Žaisdamas tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinis palydi garsais, veiksmis, sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves.</p>	<p>► Žodinės kalbos suvokimą ugdomi dalyvaudami inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis bei kitose žaismės situacijose.</p> <p>► Plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiųjų ir eksperimentuodami.</p> <p>► Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse.</p>
<p>Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.</p>	<p>Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.</p>	<p>► Mokosi išklaudyti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ar poliloge, mokytojui sukuriant klausymosi aplinkų įvairovę.</p> <p>► Kasdienėse veiklose mokytojo skatinami mokosi išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius.</p> <p>► Supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus.</p>
<p>Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams</p>		

Pasiekimų sritis	Ketvirtį-šešti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<p>Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.</p>	<p>Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.</p>	<p>► Aktyviai įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdomi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais.</p> <p>► Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus.</p> <p>► Kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu.</p> <p>► Kūrybiškai naudojami gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami.</p> <p>► Rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu.</p>

<p>Kalbinė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.</p>	<p>Išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius. Klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.</p>	<p>► Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis.</p> <p>► Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais.</p> <p>► Įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti.</p> <p>► Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides</p> <p>► Ugdomi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas.</p>
--	---	---

<p>Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.</p>	<p>Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Sukurtu turiniu dalinasi su kitais. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles.</p>	<p>► Sužadintas smalsumas įtraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais ar suaugusiaisiais, kalbančiais kitomis kalbomis ar lietuvių kalbos tarmėmis</p> <p>► Kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami.</p> <p>► Rašytinės raiškos gebėjimus ugdo si atrasdami raides skaitmeniniuose įrenginiuose, siedami jas su ranka užrašytomis bei spausdintomis raidėmis, rašydami spausdintines raides ar skaitmenis ranka ir kompiuteriu.</p>
<p>Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.</p>	<p>Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius.</p>	<p>► Režisūriniai, siužetiniai vaidmenų, žodiniai, kolektyviniai ir kiti žaidimai kuria vaikui naujas patirtis ir kalbines situacijas, kuriose iki šiol jis nėra dalyvavęs, suteikia galimybę plėsti žodyną, peržengiantį artimiausios aplinkos temas.</p> <p>► Plėtojami kasdienio gyvenimo arba netikėti fantazijos pasaulio siužetai, padeda ugdytis žodinės kalbos supratimą.</p> <p>► Kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas.</p>

<p>Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.</p>	<p>Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Išvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti.</p>	<p>► Įsitraukia į kūrybines ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais, bendraudami su svečiais, jungdamiesi į tinklus su kitų šalies regionų ir kitų šalių vaikais, klausydamiesi skaitomų istorijų, skaitydami knygutes dviem ar keliomis kalbomis, žiūrėdami filmukus.</p> <p>► Įsitraukia į veiklas, žaidimus, kurių metu piešiniiais, rašinėjimais, raidėmis pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškelius tėvams, vaikams, mokytojams.</p>
--	--	---

Pedagogo vaidmuo ugdymo(si) srityje „Aš kalbų pasaulyje“ yra esminis, nes mokytojas kuria vaikams tinkamą ir stimuliuojančią aplinką, skatina jų aktyvų dalyvavimą ir padeda plėtoti kalbinius gebėjimus. Pedagogas, taikydamas kūrybingą aplinkos kūrimą, skatina įvairias ugdymo(si) veiklas, pavyzdžiui, kalbos kampelius, laboratorijas ar žaidimų erdves, kuriose vaikai gali eksperimentuoti ir tyrinėti. Skatinant dalyvavimą, naudojamos žaidybinės situacijos ir kalbiniai žaidimai, tokie kaip lėlių teatro pasirodymai ar vaidmenų žaidimai, kurie sužadina vaikų prigimtinių smalsumą ir emocinį įsitraukimą. Dialogiškas ugdymo procesas apima aktyvų dalyvavimą dialoguose, diskusijose ir problemų sprendimo veiklose, kur mokytojas užduoda atvirus klausimus ir skatina vaikus išsakyti savo nuomonę bei ją argumentuoti. Patirtinis mokymasis yra skatinamas kuriant situacijas, kuriose vaikai gali savarankiškai taikyti įgytas žinias ir įgūdžius, pavyzdžiui, per projektines veiklas ar gamtos tyrimus.

Taikant žaidimų pedagogiką, mokytojas naudoja žaidimus, kurie lavina kalbinius įgūdžius, socialinius gebėjimus ir kūrybiškumą. Vizualinės ir sensorinės priemonės, tokios kaip paveikslėlių knygos ar vaizdo medžiaga, padeda gilinti kalbos supratimą ir raišką. Individualizuotas požiūris leidžia pedagogui pritaikyti veiklas kiekvieno vaiko poreikiams ir gebėjimams, užtikrinant, kad visi jaustųsi įtraukti ir motyvuoti.

Refleksija ir grįžtamasis ryšys padeda vaikams suvokti savo progresą ir skatina tolesnį mokymąsi, nes mokytojas reguliariai skatina vaikus reflektuoti apie savo mokymosi patirtis ir pasiekimus. Taigi, pedagogas, taikydamas šias strategijas ir metodus, sukuria aplinką, kurioje vaikai gali efektyviai ugdyti savo kalbinius gebėjimus, plėsti žinias ir lavinti kritinį mąstymą bei kūrybiškumą.

	<p>Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“</p> <p>Ugdymo turinys 1,5–3 metų vaikams</p>
---	---

Pasiekimų sritis	Pirmi–treči vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<p>Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.</p>	<p>Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, vaizdo ir garso įrašuose ir kt. Natūraliai dalyvaudamas kasdieninėje rutinoje, parodo, kad supranta dienos dalių seką, geba atskirti veiklas pagal jų trukmę, sieja jas su įprastais dienvartėms momentais.</p> <p>Pažįsta vis daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus, sieja objektus su funkcijomis. Dalyvauja prižiūrint augalus.</p>	<p>► Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios).</p> <p>► Planuodami dieną ar dalyvaudami kasdienėse veiklose, vaikai klijuoja numatomų įvykių paveikslėlius, pasirenka reikalingus daiktus ar ingredientus maistui ruošti, susieja veiklas su dienos dalimis, mokosi prognozuoti įvykių seką. Tokios veiklos padeda jiems geriau orientotis laike ir veiksmų eiliškume.</p>
<p>Matematinis mąstymas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.</p>	<p>Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir skaičių žodinius pavadinimus su „matomais“ kiekiais – taškais, pirštais, daiktais, paveikslėliais.</p> <p>Paduoda tiek daiktų, kiek prašoma, suskaičiuoja garsiai ar mintyse. Supranta ir naudoja sąvokas „pirmas“, „antras“, „paskutinis“, ypač žaisdamas ar dalyvaudamas eilės situacijose.</p> <p>Veikdamas praktiškai, palygina du daiktus, besiskiriančius ilgiu, mase, tūriu, pasitelkia daiktų lyginimą, kėlimą, dėliojimą.</p> <p>Tapatina ir atrenka daiktus ar jų atvaizdus pagal spalvą, formą, dydį, rūšiuoja ir grupuoja pagal pastebėtus požymius. Kopijuoja dviejų elementų</p>	<p>► Daiktų pasaulį vaikai pažįsta visais pojūčiais, kurie padeda suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį ir tekstūrą. Jie tyrinėja aplinką liesdami, uostydami, ragaudami, klausydami, stebėdami.</p> <p>► Natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų („matomi“ skaičiai).</p> <p>► Padedami mokytojo, atranda, kad skaičių „vienas“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant svarbi pastovi skaičių seka, o paskutinis ištartas skaičius reiškia bendrą objektų kiekį.</p> <p>► Natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti.</p>

	sekas (vaizdines, garsines, judesio).	
<p>Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.</p>	<p>Žaidžia mokyklos ar darželio aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), eksperimentuoja su jų judėjimo, krypties, paleidimo ir veikimo funkcijomis (programavimas). Veikdamas tyrinėja priežasties ir pasekmės ryšius, pastebi, kaip veikia paprastos technologijos, priima sprendimus, koreguoja veiksmus pagal rezultatą. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.</p>	<p>► Žaidžia su įgarsinimo lentele, mokosi įrašyti savo balsą, atpažinti paveikslėlius. ► Žaidžia, tyrinėja aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.).</p>
<p>Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.</p>	<p>Trumpam laikui susikaupia klausydamas, supranta ir reaguoja į veiksmų, ypatybių pavadinimus, paprastus 3–4 žodžių sakinius, greitai įsisavina naujus žodžius, juos naudoja kasdieninėse situacijose, plečiant savo kalbinį žodyną ir gebėjimą bendrauti. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolių paveikslėlių, ženklų prasmę. Skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose</p>	<p>► Kalbinami vaikai išmoksta pavadinti vis daugiau linijų, dvimačių (plokštumos) ir trimačių (erdvės) figūrų, džiaugiasi jas atpažindami paveikslėliuose ir kasdienėje aplinkoje, kur randa figūrų analogų (pvz., kvadratai, trikampiai, apskritimai, kubai, piramidės). Tai padeda jiems suprasti geometrinių formų ypatybes ir ugdyti erdvinį mąstymą.</p>

	<p>vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.</p>	
<p>Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<p>Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta.</p> <p>Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus.</p> <p>Pamėgdžiodamas suaugusįjį, vaikas ilgesnį laiką ištraukia į tyrinėjimo veiklas, eksperimentuoja su objektais ar įrankiais, džiaugiasi atradimais ir pasiekimais, juos demonstruoja kitiems, dalijasi savo atradimais su draugais ar suaugusiais. Tai skatina pasitikėjimą savimi ir socialinius įgūdžius.</p>	<p>► Noriai ištraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas.</p> <p>► Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti.</p>
<p>Problemų sprendimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai.</p>	<p>Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė.</p> <p>Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.</p>	<p>► Pradedą nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti (pavyzdžiui, įjungus jungiklį, žaislas pradeda judėti).</p> <p>► Spėja, kuriame inde telpa daugiau vandens, o spėjimą patikrina vandenį perpildami iš vieno indo į kitą. Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba</p>

	Atsižvelgdamas į ankstesnę patirtį, vaikas analizuoja savo veiksmus, taisydamas ir tobulindamas sprendimus. Jis mokosi iš klaidų, bandydamas naujus požiūrius ir prisitaikydamas prie kintančių aplinkybių.	„trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“. ► Žaisdami vaikai atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas, pavyzdžiui, pirmiausia pastato kaladėlę, o tada ją stumia. Tokios veiklos padeda jiems suprasti, kaip vienas veiksmas gali lemti kitą, ugdo loginį mąstymą.
<p>Mokėjimas mokytis <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, išitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.</p>	<p>Trumpam išitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas, atpažįsta savo pasiekimus, didžiuojasi pasiektais rezultatais ir motyvuotai siekia naujų tikslų. Šis džiaugsmas stiprina savivertę ir skatina tolesnį mokymąsi.</p>	<p>► Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones.</p> <p>► Žaisdami, eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose kalbinami mokytojo, vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties ir buvimo vietos arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.</p>
Ugdymo turinys 4–6 metų vaikams		
Pasiekimų sritis	Ketvirtį–šeštį vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<p>Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.</p>	<p>Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių profesijas, taip pat atpažįsta ir pavadina kitas dominančias profesijas, pvz., gydytojo, mokytojo, vairuotojo, ugniagesio, ir supranta, kuo šios profesijos skiriasi ir kokios jų funkcijos. Išvelgia</p>	<p>► Apžiūrinėja iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą (lygus, šiurkštus, švelnus), formą (apvalus, kampuotas, pailgas), kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą.</p> <p>► Stebint aplinkos daiktus suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdomi savarankiškumą, supranta, kad kažką reikia apeiti, kažką galima pakelti ir pernešti, kažko geriau neliesti, pagal daiktus ir</p>

	<p>gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja.</p> <p>Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaškina, kodėl išteklius reikia tausoti.</p>	<p>jų išsidėstymą orientuojasi aplinkoje.</p> <p>► Remdamiesi patirtimi, vartydami paveikslėlių ir interaktyvias knygas, žiūrėdami vaizdo medžiagą, žaisdami žaislais, apžiūrėdami išvykų metu, vaikai susipažįsta su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis, jas grupuoja (pavyzdžiui, oro, vandens, sausumos).</p> <p>► Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas,</p> <p>► Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, stebėdamas gamtoje vykstančius procesus ir atkreipia dėmesį į gyvosios bei negyvosios gamtos vienovę. Pastebi, kaip augalai, gyvūnai ir gamtiniai elementai sąveikauja tarpusavyje, ir įsivaizduoja, kaip gamta veikia kaip visuma.</p>
<p>Matematinis mąstymas <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų 25 kiekį, formą, dydį, seką, vietą ir judėjimo kryptį.</p>	<p>Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais spręsdamas problemas.</p> <p>Palygina du ar tris mažai besiskiriančius dydžius, tokius kaip ilgis, svoris ar tūris, ir randa tinkamus žodžius nedideliame jų skirtumui apibūdinti. Pavyzdžiui, jis gali naudoti žodžius „šiek tiek</p>	<p>► Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius.</p> <p>► Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę.</p> <p>► Gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas).</p> <p>► Vaikai pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir panašiai.</p> <p>► Darže, šiltnamyje, ant palangės vaikai sodina, prižiūri</p>

	<p>didesnis“, „beveik toks pat“, „labai panašus“ ir pan.</p> <p>Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai.</p>	<p>augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga.</p> <p>► Ištraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridedant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus.</p> <p>► Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti.</p>
<p>Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i></p> <p>Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i></p> <p>Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas (programavimo pradžiamokslis)</p>	<p>Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Sukurtu turiniu dalinasi su kitais.</p> <p>Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką.</p> <p>Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles.</p>	<p>► Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus panaudojant įvairias priemones: knygoje, informaciniuose tekstuose, stebi tikslingai parinktus vaizdo įrašus, aiškindamiesi gamtos objektų (jie auga, daugelis juda, jiems reikia maisto ir pan.) ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga.</p> <p>► Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką (gamtos radinius, žmogaus sukurtus daiktus).</p> <p>► Žaisdami, tyrinėdami aplinką, vaikai naudojami išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kt.), aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando.</p> <p>► Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus.</p> <p>► Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisykles vaikai sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su suaugusiuoju.</p>

		<p>► Žaisdami, konstruodami, bando sudėlioti veiksmų sekas (programavimo pradžiamokslis), kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Vaikai nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas.</p>
<p>Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.</p> <p><i>Esmenis gebėjimas</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.</p>	<p>Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių.</p> <p>Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.</p>	<p>► Daiktus ir jų savybes vaikai mokosi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai ir grįžtamasis ryšys. Mokytojas padeda vaikui išvelgti detales, užduoda klausimus, kurie skatina mąstyti apie daiktų ypatybes.</p> <p>► Dalinasi mintimis, kam reikalingi medžiai (teikia pavėšį, jame prieglobstį randa gyvūnai), mokytojo padedami, išsiaiškina, kad medžiai gamina deguonį, kuris būtinas žmonių ir gyvūnų kvėpavimui, ir supranta, kad medžius reikia saugoti ir sodinti.</p> <p>► Mokosi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“, dalyvauja apklausoje, kai atsakymų skaičius neviršija 12.</p> <p>► Įsitraukia į diskusijas su mokytoju ir kitais vaikais, kaip gali būti fiksuojami, koduojami duomenys, dalinasi idėjomis, kaip būtų galima juos grafiškai pavaizduoti.</p> <p>► Diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną.</p>
<p>Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.</p> <p><i>Esmenis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką,</p>	<p>Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus, tokius kaip augalų auginimas, gyvūnų vystymasis ar net kasdieniai objektai, kurie keičiasi laikui bėgant. Atidžiai stebi, kaip daiktai ir gyvi organizmai keičiasi</p>	<p>► Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję.</p> <p>► Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pavyzdžiui, kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pavyzdžiui, kamuoliai forma skiriasi nuo knygų).</p>

<p>įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<p>ir džiaugiasi atradimais, kaip įvairūs procesai vyksta ir sąveikauja tarpusavyje. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.</p>	<p>► Drauge su mokytoju aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko. ► Žaisdami atranda fizikinius reiškinius, tyrinėja tamprumo reiškinius. ► Tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai. ► Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus.</p>
<p>Problemų sprendimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<p>Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes, analizuoja, kaip jų veiksmai veikia aplinką ir žmones. Reflektuodamas apie savo pasirinkimus, vaikas mokosi iš savo klaidų ir pataiso sprendimus, siekdamas geresnių rezultatų ateityje.</p>	<p>► Mokytojo padedami, ieško daiktų panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. ► Ieško atsakymų į patiems kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus. ► Diskutuoja apie gyvūnų naudą, aiškinasi, ko reikia, kad gyvūnai gyventų, gerai jaustųsi. Svarsto ir aiškina, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos, kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai. ► Veikdami mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį spręsdami problemas. ► Įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį.</p>

<p>Mokėjimas mokytis <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.</p>	<p>Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Stebi veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti.</p>	<p>► Matydami, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, patys juos išbando. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdomi nuostatą tausoti daiktus.</p> <p>► Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus.</p> <p>► Per įvairias praktines veiklas susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka.</p>
---	---	--

Pedagogo vaidmuo ugdymo(si) veikloje apima kontekstų, kurie žadina vaikų prigimtinį smalsumą, kūrimą. Mokytojai skatina vaikų domėjimąsi aplinkos objektais ir reiškiniams, pasitelkdami įvairius metodus, kaip stebėjimas, eksperimentavimas, skaitmeninės technologijos ir kūrybinės veiklos. Pedagogai taip pat užtikrina, kad ugdymo(si) veiklose būtų subalansuotas vaikų savarankiškas žaidimas ir struktūruota veikla pagal taisykles. Mokytojo vaidmuo yra palaikyti vaikų pastangas aiškinti savo veiksmus, rasti argumentus ir lanksčiai taikyti įgytą patirtį naujose situacijose. Strategijos ir metodai apima personalizuotą, savivaldų, dialogišką, judrų, tyrinėjančią, kūrybinę ir reflektuojančią ugdymą(si). Tai skatina vaikus patirti ir suprasti aplinką visais pojūčiais, gilinti supratimą ir plėtoti gebėjimu.

	<p>Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“</p> <p>Ugdymo turinys 1,5–3 metų vaikams</p>	
<p>Pasiekimų sritis</p> <p>Estetinis suvokimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su įvairiais gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškiniais, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi.</p>	<p>Pirmi–treči vaikų gyvenimo metai</p> <p>Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.</p>	<p>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</p> <p>► Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis.</p> <p>► Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį</p>

		<p>su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi).</p> <p>► Jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi įstaigoje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti.</p>
<p>Meninė raiška <i>Vertybė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.</p>	<p>Žaisdamas tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų.</p>	<p>► Intuityviai domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas.</p> <p>► Mokosi vis tiksliau suvokti, imituoti ir atskirti ritminius bei melodinius darinius, įgydami muzikos kalbos pradmenis.</p> <p>► Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, ištraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika.</p> <p>► Palankioje erdvėje judant vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą.</p>
<p>Kūrybiškumas <i>Vertybė nuostata</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.</p>	<p>Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus.</p> <p>Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.</p> <p>Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo.</p>	<p>► Juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros.</p> <p>Judesio kalba jie išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį.</p>
<p>Tyrinėjimas <i>Vertybė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą,</p>	<p>Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta.</p> <p>Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas</p>	<p>► Spontaniškai judėdami ir sąveikaudami su aplinka, ima pažinti savo kūno galimybes.</p> <p>► Įvaldę savo kūno judesius, vaikai vis plačiau juda erdvėje ir žaisdami su įvairiais objektais bei daiktais, drąsiai tyrinėja juos supančią aplinką.</p> <p>► Spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia,</p>

<p>klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<p>atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką išitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatai rodo kitiems.</p>	<p>judina, brauko, spaudo, teploja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius.</p>
<p>Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</p>	<p>Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.</p>	<p>► Dėl džiaugsmingos aplinkinių reakcijos vaikai labiausiai pasisekusius judesius ir garsus vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako.</p>
<p>Ugdymo turinys 4–6 metų vaikams</p>		
<p>Pasiekimų sritis</p>	<p>Ketvirtį–šeštį vaikų gyvenimo metai</p>	<p>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</p>
<p>Estetinis suvokimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.</p>	<p>Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą pasakydamas vieną kitą argumentą.</p>	<p>► Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis.</p> <p>► Jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi įstaigoje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan.</p> <p>► Grafinė ir spalvinė raiška tampa įvairesnė, meninių sąvokų žodynas platesnis, kai mokytojo paskatinti jie stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais.</p> <p>► Pažįsta ir patiria teatro meno reiškinius įstaigoje ir už</p>

		jos ribų stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt.
<p>Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.</p>	<p>Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo, kt. kompiuterinėmis technologijomis.</p> <p>Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas.</p>	<p>► Mokytojo skatinami plėtoja ir savos kūrybos spontanišką („arioso“) dainavimą.</p> <p>► Judesiu rodo muzikinę frazę, vis geriau imituoja pažįstamą medžiagą, gerina kvėpavimo įgūdžius, plečia vokalinį diapazoną, spontaniškai dainuoja dainas, kuriose juntamas metras, pasikartojantys ritmo dariniai ir tonacija.</p> <p>► Muzikuodami kūno perkusija ir instrumentais, lavina motoriką ir raumenų kontrolę, kai reikia sugriebti, kratyti, mušti, trinti ir t.t.,</p> <p>► Tikslingas grafinių ir spalvinių vaizdų kūrimas – piešimas.</p> <p>► Piešdamas ir kurdamas su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką.</p> <p>► Spalvinė, grafinė ir erdvinė vizualinė raiška yra integrali ikimokykliniame ugdyme.</p>
<p>Gebėjimas žaisti <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.</p>	<p>Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja(si) vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia žaidime kylančius nesutarimus. Žaidžiant laikosi susikurtų žaidimo taisyklių.</p>	<p>► Įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Vaikai prisiimdami apibendrintus vaidmenis, kuria jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas.</p> <p>► Žaidimai tampa tęstiniais, vaikai prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus.</p>

<p>Kūrybiškumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.</p>	<p>Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.</p>	<p>► Patinka kurti savo žaidimus ir juos žaisti su grupės draugais ir mokytojais. Savarankiškai žaisdami ir kurdami vis naujus žaidimus, vaikai sutelkia visus savo gebėjimus, atskleidžia savo pomėgius ir stiprybes.</p> <p>► Šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui,</p> <p>► Patiria džiaugsmą kurdami įvairias dvimates ir trimates figūras, objektus ir kompozicijas iš įvairaus dydžio įprastų ir netikėtų priemonių bei medžiagų.</p> <p>► Drauge su suaugusiais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.).</p>
<p>Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<p>Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus.</p> <p>Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų išsirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; vadovaudamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.</p>	<p>► Judėdami mėgaujasi įvairiais judesiais, padedami mokytojų, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais.</p> <p>► Kartu su bendraamžiais ir suaugusiais tyrinėja temas, kylančias iš jų patirčių, vaizduotės, įkvėptas skaitomų literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių.</p>
<p>Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</p> <p><i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir</p>	<p>Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi</p>	<p>► Atskiri judesiai, o vėliau ir jų deriniai padeda išlaisvinti kūno koordinaciją ir plastiškumą, todėl pradeda judėti erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija, mokosi koordinuoti savo kūną. Naudoja laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda</p>

<p>jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</p>	<p>nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradedą kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau.</p>	<p>kontroliuoti kūno energiją ir įtampą. ▶ Atliekant simbolinius vaidmenis, naudoja kūno išraiškingus judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiems suaugusiesiems. ▶ Dalinasi ir reflektuoja patirtas patirtis su šalia esančiais.</p>
--	--	---

Pedagogas skatina vaikų įsitraukimą spontaniškai tyrinėti, eksperimentuoti ir išbandyti kūrybines medžiagas bei priemones, sukurią asmeninio pasirinkimo galimybes. Jis stebi vaikų pastangas ir autentišką raišką, pozityviai reaguoja į jų kūrybinį procesą, padėdamas jiems tęsti ir įgyvendinti savo idėjas. Mokytojo jautrus, palaikantis ir susidomėjęmą išreiškiantis grįžtamasis ryšys padeda vaikams giliau suprasti meninę raišką, vertinti savo ir kitų kūrybą, bei atrasti pirmenybę tam tikroms meninės raiškos sritimis ir formoms. Be to, pedagogas skatina vaikų žaislingumą, simbolinį mąstymą ir socialinį bendravimą, kuriant ir įvaldant įvairias žaidimo formas bei stiprinant improvizacinius įgūdžius.

Kuriant ugdymo(si) kontekstus, siekiama sukurti aplinkas, kurios skatintų vaikų kūrybiškumą, saviraišką ir tyrinėjimo džiaugsmą. Šie kontekstai apima mokyklos vidaus ir lauko aplinkas bei vietas už mokyklos ribų, kaip parkai, muziejai ir kiti kultūriniai bei gamtiniai objektai.

Esminis tikslas yra užtikrinti vaikų emocijų ir fizinę saugumą, sudarant sąlygas vaikų iniciatyvoms, ilgalaikiam domėjimuisi ir gilesniam supratimui. Kontekstuose dėmesys sutelkiamas į vaikų iniciatyvą, kurią palaiko estetiškai patraukli ir veiklai atvira aplinka. Vaikai gali laisvai pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas ir laiką, taip pat bendradarbiauti arba veikti individualiai. Tokia aplinka skatina vaikų kūrybiškumą, vaizduotę, improvizacinius gebėjimus ir socialinį bendravimą. Be to, kontekstai yra modeliuojami taip, kad būtų palaikoma vaikų saviraiška, suteikiant jiems galimybę išbandyti įvairias veiklos formas ir pristatyti savo kūrybą skirtingais būdais.

Vaikų ugdymo(si) pritaikymas skatina jų visapusišką raidą. **Rekomenduojamos temos** padeda organizuoti ugdymo procesą (priedas 1), o **fizinio ugdymo** veiklos stiprina motorinius įgūdžius ir sveikos gyvensenos įpročius (priedas 2).

V. SKYRIUS

ŽENKLAI, IŠPĖJANTYS APIE POREIKĮ PRITAIKYTI UGDYMO PROCESĄ

Ženkla, išpėjančiais apie poreikį pritaikyti ugdymo procesą, vadinami saviti vaiko veiklos būdai žaidžiant, tyrinėjant aplinką, bendraujant su bendraamžiais ir suaugusiais ir pan., kurie liudija apie vaikui išskylančius ugdymosi sunkumus. Jie informuoja pedagogą ir tėvus (globėjus) apie būtinumą atidžiau stebėti vaiko veiklas, bendravimą ir ieškoti metodų, kurie padėtų vaikui išsiugdyti jo galimybes atitinkančius gebėjimus.

Ikimokyklinio ugdymo procese svarbu laiku atpažinti vaikus, kuriems reikalingas ugdymo proceso pritaikymas. Tokie poreikiai dažnai paaškėja stebint vaiko elgesį, kalbos raidą, emociinę būseną, socialinę sąveiką ar ugdymosi pasiekimus. Atkreipti dėmesį reikia tada, kai vaiko raida ar elgesys aiškiai nukrypsta nuo amžiaus tarpsniui būdingos normos arba kai gaunami specialistų vertinimai ir rekomendacijos.

Galimi įspėjamieji ženklai:

1. Elgesio ir savireguliacijos ypatumai:

- Dažni pykčio priepuoliai, emociniai protrūkiai nepriklausomai nuo situacijos.
- Prieštaraujantis, impulsyvus ar destruktyvus elgesys.
- Nuolatinis taisyklių nesilaikymas, socialiai netinkamas elgesys.
- Sunkumai pereinant nuo vienos veiklos prie kitos.
- Išreikštas pasyvumas arba hiperaktyvumas.

2. Kalbos ir komunikacijos sunkumai:

- Vėluojanti kalbos raida arba ribota žodyno plėtra.
- Netaisyklinga kalbos garsų tartis.
- Neaiški arba monotoniška kalba, sunkumai suprantant nurodymus.
- Nenoras ar nesugebėjimas bendrauti žodžiu ar neverbaliai.
- Echolalijos, stereotipiškų frazių kartojimas.

3. Ugdymosi pasiekimų neatitikimai:

- Vaiko pasiekimai neatitinka slenkstinio lygio, numatyto pagal amžių.
- Sunkumai atliekant užduotis be nuolatinės pagalbos ar pakartojimų.
- Informacijos neįsisavinimas, gebėjimų perkelti žinias į naujas situacijas stoka.
- Ribotas pažinimo aktyvumas ar motyvacija mokytis.

4. Emocijų ir nuotaikos kaita:

- Staigūs, dažni nuotaikų svyravimai.
- Užsisklendimas, atsiribojimas nuo grupės veiklų.
- Padidėjęs nerimas, dažni nusiskundimai dėl prastai jaučiamo emocinio komforto.
- Sunkumai reguliuojant emocinę išraišką.

5. Motorikos sunkumai:

- Smulkiosios motorikos trūkumai: nesugeba naudotis žirkėmis, pieštuku, sunkiai veria
- karoliukus ar atlieka kitas tikslias veiklas.
- Stambiosios motorikos trūkumai: dažnas griuvimas, nepasitikėjimas savo kūno
- galimybėmis, vengimas fizinės veiklos.
- Koordinacijos ir pusiausvyros sutrikimai.

6. Socialinės sąveikos sunkumai:

- Nenoras ar nesugebėjimas žaisti su bendraamžiais.
- Konfliktinis elgesys grupėje, nesugebėjimas dalytis, keistis ar laukti eilės.
- Negebėjimas laikytis bendrų žaidimo taisyklių.
- Nepageidaujamas ar netinkamas fizinis kontaktas.

7. Dokumentai ar specialistų rekomendacijos:

- Pedagoginės psichologinės tarnybos (PPT) išvados dėl specialiųjų ugdymosi poreikių.
- Logopedo, specialiojo pedagogo ar psichologo pastebėjimai apie vaiko raidos ypatumus.
- Gauti tėvų pateikti medicininiai ar diagnostiniai dokumentai, rodantys individualius ugdymosi poreikius.

Vadovaujantis įprastos raidos vaikui būdingų pasiekimų amžiaus tarpsniuose aprašymu, atkreipiamas dėmesys į ugdymosi skirtumus: gebėjimų stoka, neįprastą elgesį ar emocijas, kurios gali reikšti pedagogo arba specialistų pagalbos poreikį. Susirūpinimą keliančių ženklų aprašymai padės pedagogui kuo anksčiau pastebėti sunkumų patiriančius vaikus, ypač tais atvejais, kai vaikui nėra arba dar nėra nustatyti specialieji ugdymosi poreikiai, paskatins bendradarbiauti su švietimo pagalbos specialistais arba kreiptis į Vaiko gerovės komisiją dėl išsamaus vaiko ugdymosi poreikių įvertinimo.

1,5 metų	2 metai	3 metai	4 metai	5 metai	6 metai
<ul style="list-style-type: none"> • Savarankiškai nevaikšto. • Žaisdamas netyrinėja daiktų, tik jais manipuliuoja, deda juos į burną. • Nemėgsta būti artimųjų apkabinamas, glaudžiamas – priešinasi, traukiasi. • Nemėgdžioja kito žaidžiančio vaiko judesius. • Neparodo paveikslėlių knygoje įprastų daiktų, kai kas nors juos įvardija. • Kalbinamas nerodo emocijų arba, priešingai, susierzina, nesišypso. • Blogai girdi ar mato. 	<p>Vis dar vaikšto netvirtai, nors pradėjo vaikščioti prieš 6 ar daugiau mėnesių.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Negeba parodyti pagrindinių namų apyvokos daiktų ir svarbiausių kūno dalių. • Nevykdo vieno veiksmo nurodymų (pvz., „Prašu paduoti kaladėlę“). • Nevartoja gestų arba kalbos, norėdamas atkreipti dėmesį į daiktą ar veiksmą. • „Neįgarsina“ savo norų bent vienu savitu žodžiu ar dviejų žodžių junginiais. • Nežaidžia jokių imitacinių žaidimų. • Nemėgdžioja suaugusiųjų 	<ul style="list-style-type: none"> • Dažnai griūva ir (ar) sunkiai (įsikibęs, neužtikrintai) lipa laiptais. • Nerangiai manipuliuoja smulkias daiktais. • Nesupranta įprastų kasdinių prašymų (pvz., „Padėk batukus į vietą“). • Kalbėdamas nevirta 2–3 žodžių sakinių (pvz., vietoj „noriu pieno“ sako „pieno“). • Nesidomi kitais vaikais. • Nedalyvauja imitaciniuose žaidimuose. • Savarankiškai nenusivelka atsagstyto švarkelio ar paltuko. • Vis dar šlapinasi į kelnytes, nors buvo mokomas sėsti ant puoduko. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nerangiai juda ir manipuliuoja paprastais įrankiais, pvz., šaukštu, šakute ir pan. • Sunkiai vykdo žodinius nurodymus. • Kalba neaiški ir ją sunku suprasti. • Demonstruoja ypatingą užsispyrimą, kuris gali pereiti net į agresyvų elgesį. • Vis dar labai verkia, stveriasi už tėvų ar globėjų, kai šie nori išeiti. • Nesidomi žaidimais su kitais vaikais ir žaidžia vienas. • Žaisdamas grupiniame žaidime vadovaujant vyresniesiems vaikams ar suaugusiems 	<ul style="list-style-type: none"> • Juda nerangiai: klumpa, griūva, neišlaiko pusiausvyros ir pan. • Nerangiai naudojasi pieštuku ir kasdieniais buities įrankiais. • Dažnai ar nuolat elgiasi agresyviai. • Pernelyg drovus, baukštus ar emociškai labilus (nuolat besikeičiančios, ne visada adekvačios emocijos). • Nei namuose, nei darželyje nevykdo nurodymų. • Lyginant su kitais vaikais, lengvai išsiblaško ir sunkiai sukaupia dėmesį. • Mažai domisi kitų vaikų žaidimais ir prie jų nesijungia. • Negali susieti paprastų pavienių įvykių (nesuvokia priežasties pasekmės ryšio). 	<ul style="list-style-type: none"> • Sunkiai eina ištisine linija. • Nelipa laiptais. • Paklaustas nepasako apie savo jausmus (linksma, pykstu, liūdna). • Žaisdamas nemėgdžioja suaugusiųjų veiksmų („taip kaip tėvelis“, „taip kaip mamytė“). • Nesuranda sau užsiėmimų. • Nenumato galimų pavojų (pvz., nesustoja prie gatvės prieš ją pereidamas, nesisaugo atvažiuojančio transporto). • Nerūšiuoja daiktų pagal vieną požymį. • Nepasako savaitės dienų, nors buvo to mokomas.

	<p>veiksmų (pvz., neima iš spintelės indų, nesiekia maišyti tešlos kartu su mama).</p> <p>• Neatsiliepia į savo vardą atsisukdamas.</p> <p>• Netyrinėja aplinkos ir ja nesidomi.</p> <p>• Blogai girdi ar mato.</p>	<p>• Kalbėdamas nereguliuoja balso stiprumo (kalba pernelyg garsiai arba pernelyg tyliai, nepriklausomai nuo situacijos).</p> <p>• Blogai girdi ar mato.</p>	<p>nesilaiko taisyklių.</p> <p>• Nesisaugo aplinkoje esančių kliūčių (aštrų kampų, atvirų laiptų).</p> <p>• Negeba įvykdyti dviejų veiksmų nurodymo (pvz., „Prašau paimti puoduką ir pastatyti ant stalo“).</p> <p>• Nesudeda paveikslėlio iš 2 dalių.</p> <p>• Negeba nubrėžti linijos pagal pavyzdį.</p> <p>• Blogai girdi ar mato.</p>	<p>• Nekalba sudėtiniais sakiniais.</p> <p>• Kalba sunkiai suprantama dėl neaiškios tarties ar netaisyklingos gramatinės struktūros.</p> <p>• Sunkiai supranta ir įsimena sąvokas.</p> <p>• Visai nevartoja apibendrinamųjų žodžių („žaislai“, „gyvuliukai“).</p> <p>• Nesuvokia priežasties ir pasekmės ryšio: neatsako į klausimą „kodėl“ apie nesudėtingus įvykius.</p> <p>• Nesudeda iš 3–4 dalių paveikslėlio.</p> <p>• Blogai mato ar girdi.</p>	<p>• Nenusako paprastų veiksmų sekos.</p> <p>• Paveikslėlyje neranda nelogiškumo (pvz., vasarą vaikai leidžiasi nuo kalnelio rogutėmis).</p> <p>• Negeba papasakoti paprastų kasdienių įvykių.</p> <p>• Blogai girdi ar mato.</p>
--	---	--	---	--	---

Veiksmų seka, pastebėjus įspėjamuosius ženklus:

1. **Vaiko stebėjimas.** Pedagogas fiksuoja elgesio, emocijų, pažinimo ir socialinių gebėjimų ypatumus, pasiekimų dinamiką.
2. **Bendradarbiavimas su tėvais.** Aptariami vaiko sunkumai, stebėjimų rezultatai, gaunama informacija apie elgesį namuose.
3. Kreipimasis į švietimo pagalbos specialistus. Atliekamas įvertinimas, teikiamos rekomendacijos dėl tolimesnių žingsnių.
4. **Vaiko gerovės komisijos (VGK) posėdis.** Priimami sprendimai dėl ugdymo pritaikymo, individualaus plano rengimo ar papildomos pagalbos.
5. Kreipimasis į rajono PPT tarnybą.

Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima

Mokykla aktyviai įtraukia tėvus (globėjus) į susitarimus dėl vaikų ugdymo(si) pasiekimų, proceso ir aplinkų: mokykla atsižvelgia į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą, sukuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai – yra taikoma „Sėkmingos adaptacijos“ metodika. Susitaria dėl ugdymo(si) mokykloje ir šeimoje dermės; šeimos ir mokyklos bendravimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir mokyklos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas.

Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms

Paramos vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms sistema mokykloje pasižymi komandiniu administracijos, Vaiko gerovės komisijos, mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų darbu bei apimama šias paramos teikimo kryptis.

Mokytojai veikia iš anksto numatydami galimas ugdymo(si) kliūtis ir jų prevencijai iš anksto parenka vaikų ugdymo(si) poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų atskirties tikimybę.

Švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams orientuojama į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymą, jeigu vaikai patiria savitų ugdymosi sunkumų arba jų. Švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, orientuotą į ugdymo(si) proceso optimizavimą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami ugdymo(si) aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių. Vykdomi individualūs vertinimai. Reguliariai stebima vaikų pažanga ir reaguojama į pasikeitimus. Vykdomas ugdymo(si) galimybių aptarimas ir planavimas. Specialistai dalyvauja grupės veikloje. Siūlomi įvairūs mokymo metodai ir priemonės. Kuriamos stimuliuojančios ir pritaikytos ugdymo(si) erdvės. Pateikiamos rekomendacijos dėl ugdymo programų pritaikymo, individualizavimo ir tinkamų ugdymo metodų. mokymai, pristatomi pranešimai mokytojams apie naujausius ugdymo metodus ir geriausias praktikas. Kuriamos pritaikytos ir individualizuotos ugdymo programos, kurios tenkina kiekvieno vaiko specialiuosius ugdymosi poreikiams.

Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą, juos konsultuoja: individualūs susitikimai, atvirų durų dienos, informaciniai susirinkimai, specializuoti seminarai.

Mokykla inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų ugdymo, švietimo pagalbos teikimo, išteklių institucijomis, centrais, nevyriausybinėmis organizacijomis, tarpininkauja šeimoms ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

VI. SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĖSTINUMAS

Vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos vertinimas Jurbarko „Ažuoliuko“ mokykloje yra integralus, kryptingas ir nuolat tobulinamas ugdymo(si) proceso elementas, grindžiamas formuojamuoju, individualizuotu, vaikui palankiu požiūriu. Jo paskirtis – padėti vaikui atskleisti ir plėtoti savo gebėjimus, stiprinti savivoką ir mokymosi motyvaciją, o pedagogui – planuoti ugdymą, užtikrinti jo kokybę ir tęstinumą.

Ugdymo(si) pažanga suprantama kaip vaiko asmeninė raida, apimanti ne tik žinias, bet ir gebėjimus, vertybines nuostatas, socialinius-emocinius įgūdžius. Ši pažanga stebima ir fiksuojama per kasdienes veiklas, remiantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu bei 2023 m. „Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis“, kurios apibrėžia 18 pasiekimų sričių.

Mokytojai sistemingai stebi vaikų pažangą natūraliuose kontekstuose: žaidimų metu, kasdienėje rutinoje, ugdomosiose situacijose, fiksuoja individualius pokyčius, susijusius su vaiko pastangomis, bandymais, pasiekimais. Stebėjimas grindžiamas pagarba, atidumu ir konteksto suvokimu, be lyginimo su kitais vaikais. Vertinama ne tik tai, ką vaikas žino ir moka, bet kaip jis mokosi, tyrinėja, kaip elgiasi įvairiose socialinėse situacijose.

Vaiko ugdymosi pažangos vertinimo procesas vykdomas trimis etapais:

- 1. Duomenų rinkimas** – nuoseklus ir įvairialypis stebėjimas vaiko veikloje (žaidime, veiklose, buityje), dokumentuojant pasiekimų ženklus, pastangas, pasikartojančius gebėjimus. Fiksuojami tiek kasdieniai pasiekimai, tiek ilgalaikiai vaiko pasiekimo ir pažangos pokyčiai.
- 2. Interpretavimas** – sukauptos informacijos analizė, išvalgų formavimas, susijęs su vaiko pažanga, ugdymosi barjeriais ar sėkmių priežastimis. Vertinama individualiai, aptariama su kolegomis, šeima,

kartais – su pačiu vaiku, panaudojant netradicinius metodus (atsižvelgiant į vaiko amžių).
3. Grįžtamasis ryšys ir ugdymo planavimas – pagal vertinimo rezultatus planuojami konkretūs ugdymo tikslai, parenkamos veiklos, aplinkos, metodai. Su vaikais aptariami jų išgyvenimai, pasiekimai, o su tėvais – pateikiamos išvados ir sutarimai dėl tolesnio bendradarbiavimo.

Vaiko ugdymosi pažanga fiksuojama naudojant šiuolaikines ir įtraukias **formas**:

- Individualūs vaiko pasiekimų stebėjimo lapai (reguliarūs įrašai apie pažangą);
- Vaiko aplankas – kaupiami darbai, nuotraukos, mokytojo įžvalgos;
- Tėvų refleksijos ir konsultacijos – numatytais laiko tarpais ir pagal poreikį aptariami su vaiko tėvais (globėjais);
- Vaiko refleksijos (verbalinės ar simbolinės, priklausomai nuo amžiaus) – svarbi aktyvaus mokymosi dalis.
- Vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus.

Vertinimo procesas neatsiejamas nuo ugdymo planavimo – jis leidžia pedagogui tiksliai įvertinti vaiko patirtis, atpažinti sritis, kur reikalinga pagalba ar skatinimas, ir pritaikyti veiklas pagal individualius poreikius. Mokytojas planuodamas veiklas numato tikslus pagal kiekvieno vaiko galias, ugdymosi srities aktualumą bei numatytus ilgalaikius ugdymo rezultatus.

Svarbus vaidmuo tenka tėvų (globėjų) įtraukimui – jie dalyvauja vaiko ugdymosi pažangos stebėjime, aptarimuose, jų nuomonė vertinama kaip svarbi partnerystės dalis. Tėvai supažindinami su ugdymo tikslais, pasiekimų sritimis, kviečiami į refleksijos pokalbius, atviras veiklas, gauna individualų grįžtamąjį ryšį apie vaiko pasiekimus ir pažangą, atsižvelgiant į jo galias ir galimybes.

Vaiko pažangos vertinimo procesas vykdomas atsižvelgiant į universalus dizaino mokymuisi (UDM) principus – ugdymo(si) pažanga fiksuojama skirtingais būdais (vizualiniais, verbaliniais, praktiniais), vertinant įvairius gebėjimų raiškos būdus. Mokytojai sudaro sąlygas visiems vaikams, įskaitant vaikus su specialiaisiais ugdymosi poreikiais, atskleisti savo pasiekimus ir augimo kryptis.

Ugdymosi pažanga glaudžiai susijusi su ugdymo tęstinumu. Siekiant nuoseklaus ugdymo(si), Jurbarko „Ažuoliuko“ mokykloje:

- kaupiama struktūruota informacija apie kiekvieno vaiko pasiekimus ir perduodama ugdymo
- tęstinumo užtikrinimui priešmokyklinio ugdymo pedagogams.
- užtikrinama vaiko emocinė gerovė pereinant iš vienos ugdymo pakopos į kitą, skatinama
- pažįstama aplinka, tarpinės veiklos, perėjimo planavimas.
- organizuojamas bendradarbiavimas su priešmokyklinio ugdymo pedagogais, dalinamasi
- įžvalgomis apie vaiko pasiekimus, stiprybes, augimo poreikius.
- stiprinamas bendradarbiavimas su švietimo pagalbos specialistais bei šeima, siekiant
- tikslingos paramos vaikui pereinamuoju laikotarpiu.

Visa pažangos vertinimo ir tęstinumo sistema orientuota į holistinį, vaiko raidą ir individualumą atliepiantį ugdymą, kuris sudaro tvirtą pamatą mokyklinei brandai ir gyvenimo kompetencijų pradmenims.

Vaikų ugdymosi pasiekimų dokumentavimo, stebėsenos ir surinktos informacijos naudojimo procesai vykdomi laikantis visų etikos reikalavimų.

Jurbarko „Ažuoliuko“ mokyklos Ikimokyklinio ugdymo programoje užtikrinama dėmė su Priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa (žr.1 lentelę).

1 lentelė. Jurbarko „Ažuoliuko“ mokyklos Ikimokyklinio ugdymo programos dermė su Priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa

Jurbarko „Ažuoliuko“ mokyklos Ikimokyklinio ugdymo programa		Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa	
Ugdymosi būdai	5 ugdymo sritys	Ugdymosi būdai	6 ugdymo sritys
Žaidimas, stebėjimas, pasakojimas, meninė raiška, praktinė veikla, gamtos pažinimas, socialiniai santykiai, emocinis ugdymas visapusiškai lavina vaiko asmenybę.	Mūsų sveikata ir gerovė	Stebėjimas, tyrinėjimas, žaidybinė veikla, praktinė veikla, kūrybinė veikla, saviraiška, problemų sprendimas, klausymasis, pokalbis, diskusija ir bendradarbiavimas.	Sveikatos ir fizinis ugdymas
	Aš kalbų pasaulyje		Kalbinis ugdymas
	Tyrinėju ir pažįstu aplinką		Matematinis ugdymas
	Aš ir bendruomenė		Gamtamokslinis ugdymas
	Kuriu ir išreiškiu		Visuomeninis ugdymas
			Meninis ugdymas

LITERATŪRA

1. Lietuvos nacionalinė švietimo agentūra. (2021). Žaismė ir atradimai: Realybių žaismė: II rinkinio priedai (3–6 m.) [PDF]. Prieiga per internetą: https://www.scribd.com/document/739282088/Realybiu-zaisme-priedai-WEB-su-aktyviais-QR-nuo-3-iki-6-m?utm_source=chatgpt.com
2. Lietuvos nacionalinė švietimo agentūra. (2021). Žaismė ir atradimai: Priedai knygelėms iki 3 metų [PDF]. Prieiga per internetą: https://www.scribd.com/document/800537147/Knygeli%C5%B3-iki-3-met%C5%B3-priedai-%C5%BEaism%C4%97-ir-atradimai?utm_source=chatgpt.com
3. Lietuvos nacionalinė švietimo agentūra. (2021). Žaismė ir atradimai: Vadovas pedagogui [PDF]. Prieiga per internetą: https://www.scribd.com/document/631501486/Zaisme-ir-atradimai-Vadovas-pedagogui?utm_source=chatgpt.com
4. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2023). Ikimokyklinio ugdymo programos gairės (patvirtinta 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142). Prieiga per internetą: <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a?jfwid=f5arm3g7r>
5. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2022). Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos pedagogams. Prieiga per internetą: www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir1049/dir52/dir2/17_0.php
6. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2023). Ikimokyklinio ugdymo programų kokybės kriterijų aprašas. Prieiga per internetą: <https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/vaiku-ugdymas/ikimokyklinio-amziaus-vaiku-pasiekimu-aprasas/19440>
7. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2022). Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa (patvirtinta 2022 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. V-1158). Prieiga per internetą: <https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/svietimas-priesmokyklinis-ugdymas/priesmokyklinio-ugdymo-programa/>
8. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2023). Žaismė ir atradimai: metodinis leidinys pedagogams dirbantiems su 0–6 metų vaikais. Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: <https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/zaisme-ir-atradimai-rekomendacijos-ikimokyklinio-ugdymo-pedagogams/27912>

PRIEDAI

1 PRIEDAS. REKOMENDUOJAMOS TEMOS

Ruduo

„Mano naujoji grupė, nauji draugai“, „Mano vasarėlė“, Aš tarp draugų“, „Mano kelias iki darželio“, „Aš saugus, kai žinau“, „Aš mergytė, aš berniukas“, „Aš ir mano šeima“, „Mano mylimiausias žaislas“, „Turim lėlę, mašinėlę, šen, pažaiskime kartu“, „Ką aš žinau apie rudenines gėles?“, „Nuspalvinsiu rudeninį lapą“, „Surinksiu sodo gėrybes“, „Valgau daržoves–skanu ir sveika“, „Rudenėlio dovanos vaikučių sveikatai“, „Eisiu duonelės keliu“, „Mano pintinėle pilna baravykų“, „Rudens darbai“, „Rudeninė daržovių kraitelė“, „Duonytės riekelė ant mūsų stalo“, „Duonytės pasakojimas“, „Rudenėlio belaukiant“, „Ką žada oras?“, „Miško karalystės valdovas“, „Ką slepia miškas?“, „Medžio dovanos žmogui“, „Paukščiai rudenį“, „Paukštelių palydint“, „Gyvūnai mieste ir kaime“, „Miško žvėrelių šeimynėlė“, „Rudenėlio spalvos po mano kojom“, „Paskaičiuokim, pagalvokim“, „Ką žinosi ant pečių nenešiosi“, „Saugau save ir draugą“, „Aš jau didelis- pats galiu“, „Kelionė į kaimą“, „Pakeliuokim su vandens lašeliu“, „Žiba vėlinių žvakelė“, „Diena-naktis“, „Mano dienele“, „Metų laikai“, „Dvylika brolių mėnesių“, „Mūsų gimtadieniai“, „Ką žada oras?“, „Aš noriu viską išmatuoti“, „Vieni auga, kiti sensta“, „Žemė ir dangus“, „Baltų dantukų šypsenėlė“, „Aš tarp visų“, „Metų laikų paletė“, „Rudens skoniai“, „Upių žemėlapis“, „Nenuilstanti širdelė“, „Seku seku pasaką“, „Profesijos“, „Pasaulis be sienų“, „Žaislų pasaulis“, „Skėčio istorijos“, „Mano emocijos“, „Skaitiniai“, „Mano savaitė. Kas yra tolerancija?“.

Žiema

„Adventas“, „Ir mažoj širdelėj daug gerumo telpa“, „Saulė motinėle, Mėnuo tėvužėlis“, „Žiemos malonumai ir pavojai“, „Žiemos linksmybės“, „Mano ilgi žiemos vakarai“, „Pasakėlė tau seku“, „Kalėdų seneli, ateiki greičiau“, „Dovanų dienele“, „Kalėdų tradicijos ir papročiai“, „Sudie, eglute“ (Trys Karaliai), „Gal žinai, kas miške gyvena?“, „Man patinka naminiai gyvūneliai“, „Globoju paukštelių ir miško žvėrelius“, „Miškas žiemą“, „Atspaudai ant balto sniego“, „Kad paukščiai ir žvėreliai neliūdėtų“, „Kaip aš rengsiuos žiemą“, „Stebuklingas šalčio teptukas“, „Mano gimtasis miestas“, „Mažoj širdelėj visa Lietuva“, „Mano kaimynai“, „Namai, namučiai“, „Aš dar mažas, dar be ūsų, žmonės klausia, kuo aš būsiu“, „Žiema, žiema bėk iš kiemo“, „Kepsiu blynus, varysiu žiemą iš kiemo“, „Kas mumis rūpinasi darželyje“, „Šeimoje saugus ir mylimas“, „Kūrybinės raiškos savaitė“, „Muzikos ir meno šalyje“, „Skaičiukų ratukas“, „Laukiu pavasario“, „Laiko kapsulė“, „Mano apranga“, „Spalvos ir spalviukai“, „Stebuklų metas“, „Skaičiai sukasi ratu“, „Šalčio išdaigos“, „Paukščių globa“, „Žmogaus pojūčiai“, „Mano šalis“, „Naminiai gyvūnai“, „Transportas“, „Kur randasi planetos ir žvaigždės?“.

Pavasaris

„Ankstyvo pavasario požymiai“, „Gyvybės atbudimo pajauta“, „Kaziuko mugė“, „Pirksiu riestainėlį“, „Kas pirks, kas parduos, kas už dyką atiduos“, „Ką mėgsti veikti?“, „Parskrido paukščiai“, „Sugrįžo paukščiai“, „Paukščių rūpestėliai“, „Mane džiugina paukščių garsai“, „Sulaukiau gandro“, „Kas raguoti, plunksnuoti, šeriuoti“, „Marginsiu kiaušini“, „Kepurė laikau, margučio prašau“, „Margutį rankytėj laikau“, „Kraitelę laikau, margučių prašau“, „Rid rid margi margučiai“, „Gamta-mūsų namai“, „Žemė gyvybės nešėja“, „Kas naujo mano mieste?“, „Sutvarkysim savo kiemą“, „Važiuojam, skrendam, plaukiame“, „Saulutė budina sodus“, „Vabaliukų pasaulyje“, „Žiedų žiedai nuklojo pievas“, „Žalios pievos, daug gėlių“, „Iš kur ateina pasakos“, „Seku, seku pasaką“, „Mes – mažieji aktoriai“, „Svečiuojamės pasakų karalystėje“, „Teatrų šventė“, „Mano vaizduotės pasaulis“, „Žaidžiame teatrą“, „Aš saugus namuose“, „Kur dirba mūsų tėveliai?“, „Kuo užaugęs būsiu?“, „Aš pasaulyje ne vienas“, „Pavasario žiedai mano mamytei“, „Mano mamytė pati geriausia“, „Mano mamytė-pavasario saulytė“, „Pas močiutę kaime“, „Mano šeima“, „Graži mūsų šeimynėlė“, „Noriu būti kaip mama, noriu būti toks, kaip tėtis“, „Aš saugus gatvėje“, „Mano mašinėlės man labai patinka“, „Gatvėj būsi atsargus, sveikas grįši į namus“, „Smagu sportuoti kartu“, „Judam krutam - sveiki esam“, „Būk švarus – būsi sveikas“, „Noriu būti visad sveikas“, „Viską turėsi,

jei netingėsi“, „Vanduo ir aš“, „Vandens lašelio kelionė“, „Tekėk, upeliuk“, „Sutvarkysim savo kiemą“, „Ekologija. Švarinkime Lietuvėlę“, „Gerumo niekad nebūna per daug“, „Šilti jausmai baltas žiedeliais sninga“, „Mano knygelės“, „Mus kalbina knygos lapeliai“, „Baltos lankos, juodos avys, kas išmano, tas jas gano“, „Tau, vaikuti, dovanuju žodį šimtaaidį“, „Mano diena nuo ryto iki vakaro“, „Kuo vilioja parduotuvės?“, „Daktaras Aiskauda“, „Debesys ir lietus“, „Koks oras tau patinka“, „Aš skaičiuoju“, „Mano kūnas“, „Mano mylima šeima“, „Kalbos savaitė“, „Vabalai“, „Vandens svarba“, „Čik-čirik“, „Tiltai“, „Sėjau rūtą, sėjau mėtą, sėjau lelijėlę“, „Tylioji vandens gyventoja“, „Mokausi keliauti“, „Pasaulio šalys“, „Vejuosi laumės juosta“.

Vasara

„Renku vaistažoles“, „Vasarėlė dovanoja mums po gėlę“, „Aš pievoje“, „Tėvo diena“, „Vasaros spalvų kilimuos“, „Žaidimų dieneles“, „Vasarėlės džiaugsmi ir rūpestėliai“, „Vasaros pramogos ir žaidimai“, „Basomis per pievelę“, „Vasaros darbeliai“, „Jie gyvena vandenyje“, „Kur keliauji debesėli?“, „Mirksi gatvėje trys spalvotos akys“, „Aš sportuoju“, „Palenktyniausiu su vėju“, „Aš dailininkas“, „Visad madingas“, „Mane sušildys saulutė“, „Suskaičiuosiu boružėlės taškelius“, „Aš ir pievos gyventojai“, „Linksmos kojytės“, „Išskylaujame, išdykaujame“, „Aš skubu, važiuoju, bėgu“, „Grok, žiogeli, smuikeliu“, „Smėlio pilys nematytos“, „Pastatysiu smėlio pilį“, „Mano fantazijų pasaulis“, „Lik sveika, vasarėle“.

2 PRIEDAS. FIZINIO AKTYVUMO ORGANIZAVIMAS

Lietuvos Specialiosios Olimpiados Komiteto – **Jaunojo Atleto programa** yra skirta sutrikusios raidos vaikams iki 8 metų amžiaus. Tai naujoviška, sportinė-žaidybinė programa, supažindinanti vaikus su sporto pasauliu. „Jaunasis atleatas“ yra įvairiomis situacijomis pritaikyta visapusiška mokomoji programa. Programos plane atsispindi pamatiniai įgūdžiai: ėjimas ir bėgimas, pusiausvyra ir šokinėjimas, gaudymas ir metimas, atmušimas, spyrimas ir kt. Pamokos yra sukurtos taip, kad galėtų būti vedamos iš eilės, kad padėtų ugdytiniui susipažinti su užduotimis ir lavinti gebėjimus kiekvieno užsiėmimo metu.

„**Gyvūnų gimnastika**“. Esminis „Gyvūnų gimnastikos“ bruožas (pagal dr. L. Bobrovą) – tai vaiko kūrybingumo ugdymas, ryšio su gamta stiprinimas. Vaikas daro ne tai, ką pamatė ar išgirdo, bet informaciją interpretuoja ir pats kuria judesius. Todėl Gyvūnų gimnastikoje nėra blogai atliktų judesių. Šioje metodikoje neatsitiktinai daug dėmesio skiriama gyvūnų kvėpavimui, riaumojimui, staugimui, klyksmui atkartoti. „Garsas tarytum eina iš vidinių kūno gelmių. Tai turi didžiulį sveikatinimo efektą: ugdomas gražus balso tembras, „išmetama“ iš organizmo nereikalinga energija. Gyvūnų judesiuose nesuvokiamu būdu jungiasi grožis ir funkcionalumas, meninis ir techninis tobulumas“ (L. Bobrovas). Daugelis specialistų įsitikinę, kad geriausia mankšta ryte – gyvūnų judesių imitavimas. Sveikatinimo ir fizinio rengimo specialistai savo veiklose taiko gyvūnų judesių imitaciją. Mokymo procesą nuolat lydi pokalbiai, klausimai apie gyvūnus, o tinkamai suformuluotas klausimas skatina vaikų aktyvumą.

S. Kneipo sveikatinimo metodika, kuri išgrynino penkis iki šių dienų egzistuojančius filosofijos principus, elementus, padėsiančius jaustis sveikiems, energingiems ir fiziškai stipriems (Ernst, 2019; Sutton, 2010):

- Vandens terapija – tai būdas puoselėti savo sveikatą ir jėgas. Vanduo tai pats natūraliausias ir paprasčiausias vaistas. Sveikatą geriname ir jėgas atgauname per karšto ir šalto vandens tėkmes, taip stipriname savo imuninę sistemą, geriname sąnarių judrumą.
- Vaistažolių terapija – kiekvienas augalas turi savo individualų gydomąjį ir atpalaiduojantį poveikį ir naudą. Sveikatai ir fizinei gerove palaikyti naudojami natūralių augalų ekstraktai.
- Judėjimo terapija – judėjimas stiprina mūsų kūną, gerina savijautą. Įtraukite judėjimą, sportą, pasivaikščiojimus ar bet kokius fizinius pratimus į savo dienvartę, miegosite ramiau, o dieną jausitės žvalnesni.

- Sveika mityba – subalansuota mityba yra sveiko ir aktyvaus gyvenimo pagrindas. Valgykite sąmoningai, vartokite daug vaisių, daržovių, neapsunkinkite savo organizmo beverčiu maistu.
- Harmoningo gyvenimo principas – tai visų penkių principų sąveika tarpusavyje. Derindami judėjimą, sveiką mitybą, pasikliaudami gamtos gydomąja ir vandens galiomis pasieksite subalansuotą kūno ir proto dermę.

Mokytojai ugdymo procese taikys sukurtus Erasmus+ ir Nordplus Junior projektų produktus - S. Kneipo sveikatinimo metodines priemones.

Veiklų planavimas pagal vaikų amžių

Tikslas: puoselėti visas fizines ir dvasines vaiko galias, tenkinti jo poreikius ugdant vaiką kaip asmenybę per kūno kultūros užsiėmimus, sportines pramogas ir šventes.

Uždaviniai:

1. Palaikyti ir žadinti vaiko judėjimo poreikį, skatinti fizinį aktyvumą.
2. Sudaryti sąlygas ugdyti fizines kūno galias ir judesio kultūrą: tobulinti gebėjimą laisvai, koordinuotai, įvairiais būdais vaikščioti, bėgioti, šliaužti, ropoti, lįsti, lipti, šokinėti, mesti, judinti liemenį, kojas, rankas, galvą.
3. Judant pratintis orientuotis erdvėje, išvengti kliūčių, keisti judėjimo greitį ir kryptį, judėti ritmiškai, pradėti ir sustoti pagal signalą.
4. Ugdyti vikrumą, lankstumą, stiprumą, valią, išsvermę, drąsą.
5. Ugdyti taisyklingą kvėpavimą, lavinti rankos vikrumą, akies tikslumą, didinti jutiminį jautrumą.
6. Tobulinti gebėjimą tvardyti, susilaikyti nuo netinkamų būdų išlieti emocijas, laikytis susitarimų, taisyklių, tvarkos, valdyti savo kūną.
7. Skatinti ugdytis gebėjimą prirėkus sutelkti jėgas, valią, išsvermę.
8. Jausti šalia esantį, būti atsakingam už savo ir kitų saugumą, žaidžiant laisvai ir organizuotai judėti kartu su kitais vaikais salėje ir lauke.
9. Saugiai naudotis fiziniam judėjimui skirta įranga, priemonėmis, žaislais.

Kūno poza, balsu, judesiais ir gestais bandyti išreikšti jausmus, originalias, neįprastas, netikėtas kūrybines idėjas ir sumanymus: judesiui suteikti simbolinę prasmę ir išraišką: derinti judesį ir žodinę reikšmę.

1–3 m. vaikams

I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis
Ėjimas, bėgimas, pusiausvyros pratimai:		
1. Eiti pirmyn po vieną. 2. Eiti pažymėtu takeliu.	1. Eiti ratu, susikabinus rankomis. 2. Peržengti neaukštas kliūtis. 3. Bėgti paskui auklėtoją.	1. Eiti ir bėgti įvairiomis kryptimis. 2. Pavyti riedančius daiktus. 3. Eiti apeinant daiktus. 4. Pereiti nuo ėjimo prie bėgimo, išlaikyti pusiausvyrą.
Šuoliai:		

1. Pasiiekti daiktą, pakabintą iškeltų vaiko rankų aukštyje.	1. Šokinėti, pašokti iš vietos.	1. Nušokti nuo (10–20 cm) daiktų. 2. Peršokti per liniją, per padėtą ant grindų virvutę.
Metimai:		
1. Paridenti kamuolį pirmyn ir stengtis jį pavyti.	1. Mėtyti kamuolį į tolą. 2. Ridenti kamuolį vienas kitam.	1. Mesti kamuolį į ant žemės padėtą taikinį. 2. Ridenti kamuolį pro vartus. 3. Mesti ir gaudyti kamuolį.
Laipiojimas, šliaužimas:		
1. Eiti ropomis. 2. Pralįsti pro lanką.	1. Užlipti ir nulipti pristatomu žingsniu laipteliais. 2. Užlipti ir nulipti nuo 10–15 cm aukščio daiktų. 3. Šliaužti grindimis.	1. Perlipti per įvairias kliūtis. 2. Šliaužti gimnastikos suoleliu.
Rekomenduojami judrieji žaidimai:		
1. „Pavykite mane“. 2. „Žvirbliai ir automobilis“. 3. „Lėktuvėliai“. 4. „Pavyk sviedinį“. 5. „Takeliu“. 6. „Balionėlis“. 7. „Bėkite pas mane“.	8. „Nuropok iki žaisliuko“. 9. „Pasiiek kiškutį“. 10. „Traukinukas“. 11. „Paridenk sviedinį“. 12. „Pataikyk į vartelius“. 13. „Kur skamba?“. 14. „Rask vėliavėlę“.	15. „Rask savo draugą“. 16. „Višta ir viščiukai“. 17. „Surask savo namelius“. 18. „Vėjas ir plunksnelės“. 19. „Sugauk uodą“. 20. „Katinas ir žvirbliukai“.

3–4 m. vaikams

I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis
Ėjimas, bėgimas, pusiausvyros pratimai:		
1. Tiesiai nedidelėmis grupelėmis, visa grupe. 2. Vorele salės pakraščiais pagal daiktinius orientyrus. 3. Tarp dviejų nubrėžtų linijų (25–30 cm), neužminant jų. 4. Dideliu ratu, susikabinus rankomis.	1. Tarp išdėstytų daiktų. 2. Eiti ir bėgti ant žemės padėta lenta (15–20 cm.). 3. Tarp dviejų ant žemės nubrėžtų linijų, neužminant jų (atstumas 25–20cm).	1. Vorele, įvairiais būdais (pirštų galais, kulnėmis, aukštai keliant kelius). 2. Einant peržengti per daiktus, gulinčius ant žemės (lazdas, kaladėles, kėglius). 3. Eiti suoleliu, stora virve, lazda, pristatomuoju žingsniu (2 m ilgis).

Šuoliai:		
1. Pašokti siekiant daikto (barškučio, virvutės). 2. Nušokti nuo 10–15 cm paaukštinimo (suolelio, kubo).	1. Peršokti per nedidelę kliūtį (virvutę, plokščią lanką). 2. Šokinėti abiem kojomis, judant į priekį.	1. Peršokti per dvi linijas (10–20 cm). 2. Nušokti nuo paaukštinimo į lanką, nušokant peršokti per virvutę, padėtą ant grindų ir t. t. 3. Šokti iš lanko į lanką atsispiriant abiem kojomis.
Metimai:		
1. Sulaikyti auklėtojos paridentą sviedinį ir ridenti jai atgal (1–1,5 m). 2. Ridenti kamuolį vienas kitam.	1. Mesti laisvai kamuolį į priekį ir bėgti jo pagauti. 2. Mesti kamuolį į viršų ir sugauti. 3. Ridenti kamuolį vienas kitam iš įvairių padėčių (viena ir abiem rankomis).	1. Mesti didelį kamuolį į žemę ir sugauti jį. 2. Mesti didelį kamuolį į viršų ir sugauti, atšokusį sugauti. 3. Einant ridenti kamuolį suoleliu. 4. Mesti kamuolį auklėtojai ir sugauti jos mestą kamuolį 2–2,5 m nuotolio.
Laipiojimas, pralindimas:		
1. Eiti keturpėsčia (keliais, delnais) pralendant pro virvutę. 2. Eiti keturpėsčia (keliais, delnais) „meškos“ žingsniu.	1. Ropoti lenta. 2. Pralįsti pro virvutę, pro lanką, neliečiant rankomis grindų.	1. Šliaužti grindimis (1,5–2 m). 2. Laiptoti aukštyne ir žemyn pristatomuoju žingsniu. 3. Pralįsti, perlipti gimnastikos suolelį, rastą, buomą.
Rekomenduojami judrieji žaidimai:		
1. „Į pasivaikščiojimą, į svečius“. 2. „Bėkite pas mane“ (pavykite mane). 3. „Balionėlis“. 4. „Automobiliai ir žvirbliukai“. 5. „Individualūs žaidimai su kamuoliu“. 6. „Paridenk kamuolį per vartelius“.	7. „Surask savo namelius“. 8. „Pavyk kamuolį“. 9. „Višta ir viščiukai“. 10. „Saulutė ir lietus“. 11. „Vėjas ir plunksnelės“. 12. „Neužkliudyk“. 13. „Paukšteliai lizdeliuose“. 14. „Žvirbliukai ir katinas“.	15. „Saulutė ir lietus“. 16. „Per tiltelį“. 17. „Kamuoliukų ridenimas“. 18. „Mes – linksmi vaikai“. 19. „Traukinys“. 20. „Sugauk kamuolį“.

4–5 m. vaikams

I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis
--------------------	---------------------	----------------------

Ėjimas, bėgimas, pusiausvyros pratimai:		
<p>1. Išsisklaidžius po signalo surasti savo vietą voroje.</p> <p>2. Išsiskleidus, gaudant ir išsisukinėjant.</p> <p>3. Peržengiant kliūtis, įvairius daiktus ir kt.</p> <p>4. Eiti lenta su smėlio maišeliu ant galvos.</p>	<p>1. Vorele salės pakraščiu, keičiant vedėjus.</p> <p>2. Poromis, susikabinus rankomis, keičiant kryptį.</p> <p>3. Eiti nuožulnia lenta, suoleliu (aukštis 20–25 cm).</p> <p>4. Eiti virve, padėta vingiais.</p>	<p>1. Pagal auklėtojos signalą kaitalioti ėjimą su bėgimu.</p> <p>2. Eiti ir bėgti su paprasčiausiais rankų ir liemens judesiais.</p> <p>3. Eiti plokščiu lanku, padėtu ant grindų, tiesiai ir šonu (pristatomuoju žingsniu).</p> <p>4. Eiti, bėgti dviese, trise įvairiai susikabinus rankomis.</p> <p>5. Vorele po vieną ir poromis, keičiant tempą, darant posūkius.</p>
Šuoliai:		
<p>1. Šokinėti vietoje abiem kojomis, po signalo pasisukti nurodyta kryptimi, pritūpti.</p> <p>2. Šuolis iš vietos į aukštį, peršokant 5–10 cm kliūtį.</p>	<p>1. Šokinėti judant į priekį</p> <p>2. Šokti į gilumą nuo 15–20 cm kliūčių (buomas, suolelis ir kt.).</p> <p>3. Šokti nuo paaukštinimo į nurodytą vietą (nubrėžtas ratukas, lankas).</p>	<p>1. Šokinėti vietoje ir bėgti siekiant pakabinto daikto.</p> <p>2. Šuoliukai abiem kojomis judant į priekį nurodyta kryptimi.</p> <p>3. Šokti iš vietos į tolį peršokant akmenukus, lazdas ir kt. neaukštus daiktus.</p>
Metimai:		
<p>1. Ridenti kamuolį į vartus, taikyti į daiktus (kėglius, kamuolius ir kt.).</p> <p>2. Iš už galvos abiem rankomis mesti sviedinį į tolį.</p>	<p>1. Mesti kamuolį į žemę, į viršų keletą kartų iš eilės ir sugauti.</p> <p>2. Mesti smėlio maišelį į horizontalų taikinį (dėžę, krepšį, lanką) iš 3 m dešiniąja ranka ir iš 2 m kairiąja ranka (ar atvirkščiai).</p>	<p>1. Mėtyti kamuolį viena ranka aukštyn, į grindis ir gaudyti abiem rankomis.</p> <p>2. Mėtyti kamuolį vienas kitam ir gaudyti (2 m nuotoliu).</p> <p>3. Einant ir bėgant ridenti (varyti kamuolį vingiais tarp daiktų).</p> <p>4. Mėtyti į tolį dešiniąja ir kairiąja ranka (mažus kamuoliukus, kankorėžius, smėlio maišelius ir kt.).</p>
Laipiojimas:		
<p>1. Pralįsti pro lazda, pro virvutę, pro lanką (jų aukštis 50-40 cm) šonu, pristatomuoju žingsniu ir priekiu.</p>	<p>1. Ropoti vienvardžiu ir įvairiavardžiu būdu remiantis dilbiais ir keliais.</p>	<p>1. Ropoti gimnastikos suoleliu pirmyn ir atgal.</p> <p>2. Laiptoti sienele pristatomuoju ir pakaitiniu žingsniu.</p>

2. Laiptoti kopėčiomis, laiptais pristatomuoju ir pakaitiniu žingsniu.	2. Perlipti suolelį ropojant delnais ir pėdomis.	3. Pralįsti pro laipiojimo prietaisų tarpus.
Rekomenduojami judrieji žaidimai:		
1. „Mes – linksmi vaikai“. 2. „Lėktuvai“. 3. „Pas lokį miške“. 4. „Surask porą“. 5. „Pataikyk į ratą“. 6. „Numesk iki vėliavėlės“. 7. „Bėk ir eik atsargiai“. 8. „Arkliukai“. 9. „Medžiotojai“. 10. „Keleiviai“. 11. „Siuvėjai“.	12. „Šokantis ratas“. 13. „Didysis ir mažasis ratas“. 14. „Pasiiek barškutį“. 15. „Kamuolį auklėtojai“. 16. „Žąsys gulbės“. 17. „Individualūs žaidimai su kamuoliu“. 18. „Mano avytės, bėkit namo“.	19. „Tvarka-netvarka“. 20. „Medžiotojai ir kiškiai“. 21. „Lapė vištidėje“. 22. „Spalvoti automobiliai“. 23. „Lėktuvai“. 24. „Prabėk tyliai“. 25. „Per upelį“. 26. „Vilkas ir kiškiai“. 27. „Per kupstus“. 28. „Numušė kėglį“.

5–6 m. vaikams

I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis
Ėjimas, bėgimas, pusiausvyros pratimai:		
1. Išsisklaidyti, paskui sustoti įvairiais rikiuotės būdais (poromis, ratu, keliais ratais, voromis, eile). 2. Pabėgti nuo gaudančio, pavyti bėgantį. 3. Eiti ir bėgti horizontaliu, nuožulniu buomu, atliekant įvairius judesius rankomis ir kojomis (rankos į šalis, už galvos, už nugaros, moti kojas pirmyn, atgal, ant pirštų ir t. t.).	1. Eiti, bėgti, plačiu žingsniu per kliūtis linijas, lazdas, kėglius). 2. Eiti, bėgti suoleliu, peržengiant įvairias kliūtis (kėglius, kaladėles ir pan.).	1. Eiti ir bėgti su gimnastikos lazda už nugaros sulenktomis rankomis per alkūnes. 2. Eiti ir bėgti nuožulnia lenta, suoleliu. 3. Eiti ir bėgti suoliuku ties viduriu prasilenkiant su draugu. 4. Eiti suoleliu pernešant įvairius daiktus.
Šuoliai:		
1. Šuolis į gilumą nuo buomo (40–60 cm). 2. Šokinėti nuo kojos ant kojos vietoje ir judant į priekį. 3. Šuolis į aukštį įsibėgėjus.	1. Suspaudus tarp kojų koki daiktą šokinėti abiem kojomis pirmyn (3–4 m). 2. Šokinėti nuo kojos ant kojos vietoje ir į priekį.	1. Šokinėti per nejudamą virvutę einant ir bėgant. 2. Šokinėti per sukamą ilgą šokdynę. 3. Šuoliukai viena koja iš lanko į lanką. 4. Šuolis į tolį įsibėgėjus.

		5. Šuoliuoti abiem kojomis gimnastikos suoleliu judant į priekį.
Metimai:		
1. Mėtyti kamuolį į žemę, į viršų ir sugauti iš eilės kelis kartus. 2. Mėtyti kamuolį vienas kitam įvairiu nuotoliu. 3. Mesti į toli iš už galvos, per petį kairiaja, dešiniąja ranka.	1. Atmušti atšokusį kamuolį nuo žemės dešiniąja ir kairiąja ranka kelis kartus iš eilės. 2. Mėtyti į horizontalų ir vertikalų taikinį dešiniąja ir kairiąja ranka (2,5–3 m). 3. Mėtyti į judamą taikinį sniego gniūžtes, kamuolius.	1 Varyti kamuolį dešiniąja ir kairiąja ranka, tiesiai, apvarant ir pan. 2. Permesti kamuolį per kliūtį vienas kitam ir jį sugauti. 3. Mėtyti mažus kamuoliukus į toli dešiniąja ir kairiąja ranka.
Laipiojimas:		
1. Laiptoti įvairiomis kopėtėlėmis. 2. Pralįsti pro kelias įvairaus aukščio kliūtis.	1. Prašliaužti pro kliūtį (lanką, virvutę ir kt.) ropomis - atremtomis alkūnėmis ir keliais. 2. Laiptoti pakaitiniu žingsniu – vienvardžiu bei įvairiavardžiu būdu sienele iki viršaus.	1. Prašliaužti pro suolelį ar kitą ant žemės esančią kliūtį auklėtojos nurodytu būdu (pilvu, keturpėsčia, remiantis plaštakomis ir keliais). Šliaužti suoleliu pilvu, prisitraukiant rankomis. 2. Perlipti per įvairias kliūtis, tvorelę, piramides ir kt.
Rekomenduojami judrieji žaidimai:		
1. „Į vietas“. 2. „Karuselė“. 3. „Spąstai“. 4. „Paukštelis be namo“. 5. „Pelėda“. 6. „Medžiotojai ir kiškiai“. 7. „Kengūrų lenktynės“. 8. „Pataikyk į lanką“. 9. Individualūs žaidimai su kamuoliu.	10. „Padaryk figūrą“. 11. „Nutrauk kaspina“. 12. „Kamuolį į vidurį“. 13. „Per kupstus“. 14. „Surask porą“. 15. „Lapė vištidedėje“. 16. „Keleiviai“. 17. „Kamuolio perdavimas“.	18. „Pažink iš balso“. 19. „Pagauk savo porą“. 20. „Nepasilik ant grindų“. 21. „Karosai ir lydeka“. 22. „Raiša lapė“. 23. „Gyvas taikynys“. 24. „Beždžionių gaudymas“. 25. „Gaudytojai“. 26. „Kas greičiau?“